Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

Видається у Сімферополі | №17 (120) Субота, 29 квітня 1995 р. | Ціна 2000 крб.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» НА II ПІВРІЧЧЯ 1995 РОКУ

Передплативши «Кримську світлицю», ви матимете постійну можливість дізнаватися про події громадсько-політичного і культурного життя в Криму, Україні, світі.

Передплатна ціна:
на місяць — 20000 крб.
на квартал — 60000 крб.
на півріччя — 120000 крб.
Наш індекс — 30553.

Передплата на часопис «Кримська світлиця» проводиться в усіх поштових відділеннях Криму.

ТОЧКА ЗОРУ

БУВ КІНЬ, ТА З'ЇЗДИВСЯ...

Про феномен Юрія Мєшкова, блоку «Россия» і викликаний ними ефект бумерангу на кримській політсцені

Хтось з відомих світових діячів, здається, Цицерон чи Крісп, зазначив якось: «Честолюбство примусило багатьох людей стати брехунами, одне — тримати в таємниці на увазі, зовсім інше — вимовляти на словах... Ці пороки зростали спершу ледь помітно, іноді навіть за них карали; згодом, коли зараза вкорінилася, суспільство змінилося в самій основі, а верховна влада з найсправедливішої перетворилася в жорстоку і зовсім неприйнятну...» «Якщо поєднати цю точку зору з річницею перебування у владних кріслах найвищого представницького органу півострова — висуванців блоку «Россия», що сповнюється 10 травня, то аналогія, вважаю, не далека від істини. І ось чому.

Минулорічної весни те, що у достославному Криму об'єктивно, хоч довго та в муках, визрівало, чого добивалися тверезо й не дуже мислячі тутешні політики, врешті квіткою надії впало до ніг змученого всілякими негараздами електорату. На порядок денний, породжена демократією, постала заміна верховної влади. Ейфорія з приводу «всенародного обрання» (1 млн. 40 тис. виборців з 1 млн. 888-тисячного їхнього загалу) президентом тодішнього вождя місцевих республіканців Юрія Мєшкова на його вулиці тривала майже два місяці. І більшість у кримському парламенті завоювали представники блоку партій проросійської орієнтації, союзники популістського лідера автономії. Підстав для цього було вдосталь. Ось промовиста деталь.

Жовтневий 1993 року «путч» у Москві, де відкрито замкнули свої колони комуністи-анпіловці і фашисти-баркашовці, викристалізував і для кримського обивателя, хто є хто. Тоді, пригадую, лідер севастопольської, одверто шовіністичної філії Фронту національного порятунку Росії, нардеп Олександр Круглов, аби не втратити у халепу, саморозпускає її, а сам зі своїми пітніми за віком «сотоварищами» поповнює ряди «Русской партии Крима» Сергія Шувайникова. Як засвідчив останній, політфінт пана Круглова, дещо не очікуваний, однак не протирічив обопільно обраній популістській тактиці боротьби за «шапку Мономаха» в Криму. Перемогла ж в ній, як відомо, зірка місцевих демагогів Юрія Мєшкова.

Уже тоді, аналізуючи все, що трапилося, хотілося вірити: переважаючий кількісно електорат «подружився» з президентом і блоком «Россия» завдяки виключно взаємній приязні. Не збивали на манівці навіть лукаві намови, мовляв, на виборах перемогла неприязнь до старого керівництва на чолі з Миколою Багровим, котрий уособлював знедолення людське. Бо то дуже зручно й самовтішно. На відміну від думки про те, що понад мільйон кримчан — при тверезому, здається, розумі — обрали собі лідерами звичайнісіньких хворих на популізм демагогів. Тут є, бачте, щось образливе й навіть принизливе для гідності мільйона виборців. Краще вже іменувати вибір нової влади протестом проти старої...

І чого ним досягли? Побачили на троні обіцяльників, котрі безмежно писали вилами по воді? Зрештою, то лиш попервах так здається. Тут доречно буде сказати про технологію популізму, напрацьовану певними силами для нинішніх кримських підерів.

Юрій Мєшков, скажімо, виявився не просто популістом, що до грецьких календ відкладав реалізацію власних обіцянок. Він не просто уособлював помисли натовпу, в тім числі й підсвідомі, а й зумів перманентно їх акумулювати. А потім умілo й уголос «озвучував» на мітингових площах. В умовах демократії це було не так важко.

Той же апробований шлях торував перемогу на виборах і блокові «Россия».

У переважній своїй більшості «люди з вулиці», як окрестили Ю. Мєшкова і С. Цекова кримські політологи, стали близькими мітинговому електорату саме через те, що останній впізнавав у них себе. А ще тому, що віднайшов рівний собі «об'єкт» для милування «людьми з вулиці» і, отже, собою. Внутрішнє самовдоволення в даному випадку є рідною «самозакоханого Нарциса», причому почуття це було тоді обопільним. Настільки, що можна вже вести мову про глибоку народність мєшкових і цекових. У прямому розумінні, хоч, визнаю, мені особисто від перспективи забивало подих.

Який же підмурок отієї народності?

У йоржистого реаліста Василя Шукшина є оповідання, герой якого, спритний хвалько, вельми поважався односельцями за те, що вмів привселюдно посадити в калюжу будь-якого заїжджого начальника. Письменника рівною мірою цікавить психологія як героя, так і його оточення. Селяни визнають, що Гліб Капустін — людина жорстока, але це їм не на заваді, коли йдеться про самозадоволення від сцени наруги над кимось. Воно й у них **будить лихо.**

Чи не оте збуджене певними політсилами лихо призвело до зняття табу (пам'ятаєте гітлерове: я звільняю вас від химери совісті...) на сепаратизм в Криму, дозволяло хоча б подумки, на рівні свідомості, влитися до складу матінки-Росії? Що й привернуло до себе мільйонний електорат, піднявши на піраміду влади Юрія Мєшкова, Сергія Цекова «со товарищами».

Час підтвердив вірність такого припущення. Ставши рік тому плоть від плоті більшості виборців, лідери автономії забажали, аби й усі кримчани відчули себе **їхньою плоттю.** Та недарма ж кажуть: хочеш взнати сутність людей — посади їх в керівні крісла.

Посадили. Випробувальним полігоном для новоспеченої влади став півострів Крим. Як з'ясувалося невдовзі, він став водночас полігоном розчарувань електорату в своїх обранцях. Зрештою, інакше й бути не могло, особливо коли мати на увазі взаємозв'язок приязні з надіями.

Сподівання, однак, не виправдалися. І за логікою не могли. З оглядом на **злу природу** кримського феномена Юрія Мєшкова та його однодумців-парламентарів з блоку «Россия», про що мовилося вище. Збуджуване ними лихо вилилося врешті-решт в новий експеримент над кримчанами — котрий за рахунком. А той, у свою чергу, закономірно викликав ефект бумеранга. По відношенню до своїх творців — владних структур автономії.

Був колись кінь, та з'їздився — каже народна мудрість. Це — про них, авторів розчарувань на теренах півострова...

Володимир БОРИСЮК.
(Кримська філія УНЦПД.)

ІНОЗЕМНИМ ВІЙСЬКАМ В УКРАЇНІ НЕ МІСЦЕ

Всекримський конгрес українців на засіданні своєї Координаційної ради прийняв звернення до Верховної Ради та Президента України. У зверненні звертається особлива увага на необхідність дійового контролю за виконанням владними структурами на місцях усіх постанов ВР України та указів Президента України щодо Криму. ВКУ вимагає також припинення фінансування газет і журналів, радіо і телебачення, які ведуть антиукраїнську, антидержавну пропаганду, вжити всіх необхідних заходів щодо виведення Чорноморського флоту і військових частин Росії з території України, бо наша держава, згідно з Конституцією — позаблокова і не має права тримати на своїй території іноземні війська. Повинен, говориться у зверненні, нарешті виконуватися Закон України про державну мову, який брутально ігнорується багатьма владними структурами Криму.

Координаційна рада ВКУ прийняла також звернення до Президента Росії та уряду РФ з вимогою припинити втручання у внутрішні справи України і припинити антиукраїнську кампанію в засобах масової інформації та провокаційні випади окремих політичних діячів Росії.

Прийнято звернення і до Верховної Ради та уряду Криму.

ГЕНЕРАЛ БЄЛОБОРОДОВ:

«У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ МІЛІЦІЮ НЕ МОЖНА ЛИШАТИ НАОДИНЦІ...»

Трагічна загибель головного редактора газети «Слава Севастополя» Володимира Іванова приголомшила кримчан. Розділити сум рідних і попрощатися із загиблим прийшло близько тисячі севастопольців. На жалобному мітингу промовці розцінили смерть журналіста як заплановане вбивство, поспішивши, однак, звинуватити міліцію в потуранні розгулові мафії, в корумпованих зв'язках правоохоронних органів зі злочинними елементами і невжитті необхідних заходів для розкриття цього злочину.

Як проходить слідство? З таким запитанням наш позаштатний кореспондент звернувся до начальника управління МВС України в Севастополі генерал-лейтенанта міліції В. О. Бєлобородова.

— Для розслідування цього резонансного злочину, — каже Віват Олександрович, — залучені слідчі оперативні групи, у складі яких працюють кращі співробітники органів внутрішніх справ, прокуратури, СБУ. Велику допомогу нам подає МВС України, пославши до Севастополя групу своїх спеціалістів. Нами було висунуто і відпрацьовано ряд версій. Здобуто матеріали, які можуть привести до розкриття даної кримінальної справи.

— Ваша думка стосовно характеру цього злочину!..

— На сьогодні я не можу з певністю сказати, що ця цілеспрямована акція здійснена саме проти В. Іванова. Коли б це було так, то напевне злочинці мали б інші засоби здійснення своїх чорних намірів, аніж піддавати небезпеці сторонніх людей. Не варто також забувати, тим паче не брати до уваги таку обставину. В житловому будинку, де мешкав В. Іванов, проживають відповідальні працівники органів внутрішніх справ і прокуратури Севастополя. То чому ж не припустити, що цей терористичний акт був спрямований проти них? Або проти співробітника фірми «Волен» П. Орлика? А головний редактор «Слави Севастополя» став жертвою обставин.

Однак не будемо поспішати з висновками. Слідство покаже, яка версія знайде своє підтвердження.

— Чи відчуває міліція допомогу в розкритті даного злочину з боку громадськості?

— На жаль, ми не маємо відповідного розуміння як з боку місцевих властей, так і з боку громадськості. Нема особливої потреби підкреслювати важливість допомоги, котру могли б подати слідству очевидці. Одержана від них інформація сприятиме якнайшвидшому розкриттю цієї кримінальної справи і назве винних.

У прийнятому раніше зверненні координаційного комітету по боротьбі з організованою злочинністю севастопольців просили повідомити дані, які вони мають, карному розшуку, вказувалися його телефони. Їх повинна була опублікувати преса. Однак з незрозумілих і незалежних від міліції причин вона не зробила цього. Таке враження, що певна категорія осіб не зацікавлена в розкритті даного злочину. В свою чергу це дає їй можливість піддавати нападкам кримську міліцію, огульно звинувачуючи в тому, що вона не справляється зі своїми прямими обов'язками, існуючи за рахунок платників податків.

Деякі дилетанти звинувачують міліцію в зростанні злочинності і непрофесіоналізмі. Чи так це? Я додержуюсь іншої точки зору. Аби протистояти злочинцям, лише правоохоронних органів замало. Окрім них, потрібна ще й законодавча база, економічні заходи. Ні в якому разі не можна залишати міліцію наодинці в її боротьбі зі злочинністю. Тут потрібна консолідація сил. Лише в такому разі можна вистояти перед хвилею злочинів, тільки тоді ми будемо здатні перемогти.

Я вірю, невдовзі справа про загибель В. Іванова буде розкрита, а винні одержать по заслузі.

Інтерв'ю взяв Володимир ЕННАНОВ.

ОПЕРАЦІЯ «ГРОЗА»

Її проводили в квітні працівники підрозділів державтоінспекції Криму. Про результати цього заходу ми попросили розповісти начальника УДАІ ГУ МВС України в Криму підполковника міліції Віктора Прохоровича Кошелєва.

— У цій широкомасштабній операції взяли участь 850 наших працівників. Було перевірено майже 46 тисяч автомобілів і виявлено 21915 порушень правил дорожнього руху. На жаль, все ще не перевелися любителі сідати за кермо напідпитку, тому 671 водія ми відсторонили від управління транспортними засобами. Позбавлені права водити машину і 1138 шоферів, в яких при собі не було прав водія. Ще три тисячі чоловік покарані за те, що перевищували дозволену швидкість, порушували правила обгону, наражаючи на ризик і себе, й інших шоферів та пішоходів. Працівники державтоінспекції і надалі вимогливо ставитимуться до тих, хто свідомо ігнорує вимогу автоінспектора зупинитися. Під час операції «Гроза» таких випадків виявлено 43. До 127 водіїв ужито заходів адміністративного впливу за експлуатацію машин без держзнаків. Заборонено виїзд 135 машин за невідповідність номерів, зазначених на вузлах і агрегатах, з даними реєстраційних документів. Для подальших перевірок поставлено на штрафмайданчики 333 автомобілі.

Під час проведених заходів патрульні екіпажі ДАІ розшукали дев'ять транспортних засобів, що перебували в розшуку. Завдяки вмілим і оперативним діям вартові порядку затримали 35 злочинців. Настороженість і той факт, що на руках у населення є чимало одиниць незареєстрованої зброї. Так, у Бахчисарайському районі власник «Жигулів» намагався провезти дві рушниці, патрони, гранати з запалом, порох, кулі, прилад нічного бачення. Все це вилучено.

Міліція і надалі проводитиме такі заходи проти криміногенних елементів, щоб кримчани і гості нашого півострова почувалися абсолютно безпечно.

Записав Володимир БУЧА.

ПРОВОДИ

Про це свято в церковному календарі варто сказати окремо, хоч воно й починається у другому тижні після Великодня. Цей другий тиждень називається ще «поминальним», Хоминим.

В Україні поминальний тиждень у різних районах називають по-різному: гробки, могилки, «бабський Великдень», помини. Та найбільше — Проводи.

Сам по собі звичай має глибокий філософічний зміст, бо змушує зосередитися після радості і святкового застолля над смислом життя, згадати тих, хто творив його до нашого приходу у цей широкий світ. Згадати, щоб не тільки самим не забувати, а й передати пам'ять про них нащадкам.

Звичайно, що перед Великоднем усі старалися прийти на кладовища, аби впорядкувати після осені й зими могилки своїх рідних і близьких, біля тих, у кого вже не лишилось нікого, клопоталися громадою, здебільшого це покладалось на молодь. Сором і ганьба падала на голову тої родини, яка дозволяла собі порушити цей святий обов'язок.

По-різному прикрашають люди могили своїх предків, тих, хто передчасно пішов з життя. Багато звичаїв залишилось нам для наслідування. В одному місці в головах садять горобину, в іншому — калину, ще в іншому — вишеньку.

Сіяли на могилах хрещатий барвінок, щоб розцвів весною і постелився по всьому надгробку. Зворушливі перекази дійшли до нас про прикрашення материної могили. Вважається, що й материнка взяла свою назву від того, що її висівають на материнській могилі. Садовлян на могилках і улюблену в народі рослину, яка зеленіла мало не перед кожною хатою, любисток. У південних районах на батьківських могилах ще сіють запашний васильок.

І завжди предметом особливої уваги громади були братські могили. Вважалося, що то — турбота парубоцтва. Саме хлопці мали полагодити хрест, якщо той похилився від часу, полагодити підмурок чи й сам пам'ятник. Те походить, певно, від козацьких часів. Як добре і важливо усе це зберегти нам, у наш складний і розбурханий час!

ДОСТАВКА ПО-РОЗДОЛЬНЕНСЬКОМУ

Шановна редакціє!

Торік я агітував передплатити вашу газету вісім своїх односельців. Цього року передоплату оформили в нашій Березівці лише троє, та й ті тепер вагаються, чи продовжувати її в другому півріччі. Справа в тому, що отримують вони не всі номери, а ті примірники «Світлиці», які доходять до нас, обов'язково або пом'яті, або порвані. Враження таке, що це робиться спеціально, аби людей відлучити від газети. Адже всі інші кримські видання надходять своєчасно, а «Світлиця» чомусь по середах. Я, наприклад, навіть «Україну молоду», що видається в Києві, одержую в понеділок, але там телепрограма відрізняється від кримської, тому змушений два чи три дні звертатися до сусідів.

Броніслав СМОЛІНСЬКИЙ.
с. Березівка Роздольненського району.

Від редакції. Публікуючи цього листа, водночас доручаємо нашому власному кореспондентові Т. О. Успенській з'ясувати в Роздольненському районному відділенні зв'язку, чому проявляється така неповага до березівських передплатників.

«ЦІНА ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ»

Таку зустріч ветеранів Великої Вітчизняної війни провели 25—26 квітня Кримське товариство міжнародних зв'язків та асоціація національних товариств і громад Криму. Її учасники прийняли меморандум у зв'язку з наступним 50-річчям перемоги над фашизмом, відвідали військові поховання в Сімферополі і Дубках.

Репліка

ПО-ДОБРОМУ

В наш час розгулу злочинності навряд чи хтось повірить у такого грабіжника, що не загрожує зброєю, а чемно пропонує своїй жертві розлучитися, скажімо, з «Мерседесом», на тій підставі, що машина вельми сподобалася грабіжникові.

А ось у те, що в такий спосіб можна вимагати цілу країну, доведеться повірити на слово, якщо ви самі не бачили одну з останніх телепередач програми Володимира Познера «Ми» по першому каналу «Останкіно». А хто бачив, той згадає епізод, коли депутат Держдуми, екс-міністр фінансів Росії, рафінований демократ Борис Федоров зі зворушливою відвертістю сказав, що Одеса та Київ — улюблені його міста і на цій підставі вони мають бути приєднаними до Росії... разом з усією Україною. Правда, він тут же поспішив порадувати, що все це слід зробити по-доброму, без танків, хоча проти них у Чечні він свого часу не заперечував. Глибокодумний думець вважає, що досить провести референдум, і вся Україна обома руками проголосує за те, щоб улюблені Федоровим українські міста перейшли під крило двоголового орла.

Коли націонал-патріотичні ястреби, на зразок Жириновського, неситим оком заглядають на край світа, чи нема країни, щоб загарбать, то це не дуже дивно. Але ж не тільки дивує, а й обурює, коли цілком добропорядні російські демократи, щирі прихильники миру і громадянської злагоди ніяк не можуть примиритися з тим, що Одеса-мама живе у розлуці з Ростовом-папою, а «мать городов русских» незрозуміло чому стала столицею України. Та ще й незалежної.

Звичайно, важко метрополії розлучатися зі своїми колишніми колоніями. Та коли республіки Середньої Азії і Закавказзя для Росії це лише сфера певних геополітичних інтересів, то Україна - це щось значно більше, «своє», рідне, невідривне. Так, відвикати від впертого мислення важко, але ж пора вже зрозуміти і войовничим ястребам і мирним янголам, що навіть добре зазіхання на землю братнього народу до добра не приведе.

Володимир ШАХНЮК.

ЧИ ПРИЇДЕ ЄЛЬЦИН ДО КИЄВА?

Візит до Києва президента Росії Бориса Єльцина очікується давно. Нині ходять усе неймовірніші чутки про можливу зустріч лідерів двох держав, під час якої вони підпишуть ряд важливих документів. Своїми думками щодо подальшого розвитку українсько-російських відносин ми попросили поділитися народного депутата, екс-президента України Леоніда Кравчука.

— Найперше, хочу сказати, що особисто я сумніваюсь, що Борис Єльцин у найближчі місяці приїде до Києва. Сьогодні для президента Росії проблема подвійного громадянства — це проблема майбутніх президентських виборів. Росія вже практично з усіма країнами колишнього Радянського Союзу питання про громадянство вирішила. Відомо, що український президент рішуче відкидає навіть думку про подвійне громадянство, що не може не дратувати Москву. І, звичайно, це стане темою напередодні президентських виборів у російській державі. Моє ставлення до проблеми подвійного громадянства означене — я цілком підтримую Леоніда Кучму.

Непокоїть мене й те, що Крим може перетворитися на полігон, де відпрацьовуватимуться російські проблеми. Звичайно, це впливатиме на взаємовідносини між Києвом і Москвою. Залежно від того, який буде сценарій напередодні президентських виборів у Росії, визначатимуться українсько-російські стосунки.

Сьогодні я, на жаль, не можу говорити про нормальні умови для розвитку дружніх відносин між Україною та Росією. Якщо ж казати про перспективні завдання, то гадаю, що главам двох держав слід б міцніше співпрацювати, бо це справедливо і необхідно як з історичної, так і з фактичної точки зору.

Олексій БОРОДАЙ.
(Пресова агенція новин).

П'ЯТИЛІТТЯ УРП

Українська республіканська партія — перша політична організація національно-демократичного спрямування, що постала за часів тоталітарного режиму радянської імперії. Створена п'ять літ тому, на своєму першому з'їзді (29—30 квітня 1990 року) вона провістила народження системи багатопартійності в Україні. УРП першою кинула виклик імперії, відкрито проголосивши свою програмну мету — самостійність України. Упродовж століть цю мету плекали кращі сини і дочки народу та за справедливі прагнення зазнавали лютих переслідувань, розплачувалися волею і навіть життям. І сьогодні ті, хто пройшов через пекло московських катівень, — Левко Лук'яненко, Михайло Горинь, Левко Горохівський, Василь Овсієнко, Микола Горбаль, Олесь Шевченко, Василь Долішний, Богдан Горинь, Петро Рузумний, Ігор Кравців, — становлять авторитетне ядро УРП.

Партія відстоює історичні традиції республіканського державного устрою як найбільш притаманного національному духові нашого народу. В економіці вона обстоює пріоритет приватної власності, оскільки лише суспільство власників здатне забезпечити могутність держави та стабільність її демократичного ладу. Серед своїх першочергових завдань УРП вбачає консолідацію української нації як запоруку її духовного та економічного розвою, як непохитну основу нашої державності.

УРП є парламентською партією, її члени у нинішній Верховній Раді України входять до депутатської групи «Державність». На час установчого з'їзду УРП нараховувала 2300 членів, а нині — 13 тисяч чоловік.

З нагоди п'ятиліття партії її Кримська філія організовує презентацію УРП, яка відбудеться в неділю, 30 квітня, о 14 годині в Будинку офіцерів Сімферополя (вул. Пушкіна, 8). У програмі: доповіді, виставка-продаж української книги та видань УРП, концерт художньої самодіяльності.

Рада Кримської організації УРП ласково запрошує всіх бажаючих на своє свято.

Іван РИБАЛКО,
голова Кримської організації УРП.

КОРОЛЬ ПОМЕР. ХАЙ ЖИВЕ КОРОЛЬ?

Кримські парламентарі вкотре знову запізнились. Як новий крок відчаю розцінюють аналітики постанову Верховної Ради автономії про проведення 25 червня загальнокримського референдуму щодо нашого ставлення до конституції від 6 травня 1992 року та Закону України «Про Автономну Республіку Крим».

На інше сприйняття, зрештою, важко було і розраховувати. Оскільки дане рішення, як підкреслив Президент Л. Кучма, не лише виходить за правове поле держави Україна, складовою частиною якої є півострів, а й стражданням певним алогізмом. За відомою постановою Верховної Ради України від 17 березня ц. р. Конституція Криму не діє вже понад місяць. Отож виборцям автономії пропонують визначитися щодо неіснуючого нині документа, який багато в чому суперечив діючій Конституції України.

Зрештою, законодавці парламенту суперечать навіть самі собі. Прийнявши дану конституцію, вони забули про... діючий мораторій на референдуми та інші заходи, що призводять до зміни статусу півострова. Знову підвода попереду коней!

Навчені 12-місячним правлінням блоку «Россия», кримчани мають знати: їх хочуть загнати у чергову пастку, будь-що відволікти від нагальних економічних потуг, на які виявився неспроможним парламент автономії. З єдиною метою — всидіти у своїх м'яких, добре оплачуваних кріслах, продовжити конфронтацію з Україною на замовлення з першопрестольної. Судячи з усього, саме таке завдання дістав спікер під час свого перебування у Держдумі Росії.

Гіркий досвід повинен підказати нам правильну відповідь на нову політзатію пана Цекова.

До речі, задуманий офіційним Сімферополем референдум коштуватиме додаткових грошей. Між іншим, з наших кишень, бо Київ на це, звісно, не дасть. А ми!

ДО 50-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ

СЛОВО ПРО ВІСІМНАДЦЯТИРІЧНОГО КОМБАТА

— Україна назавжди залишиться для мене землею Тараса Римаря. Двічі побував на його батьківщині — у селі Чорному на Кам'янець-Подільщині.

Вже не вперше розповідає мені про це Олександр Андрійович Лесін, письменник, ветеран Великої Вітчизняної.

Багато з його фронтових спогадів стали начеб моїми власними. Бо добре вкарбувалися в пам'ять окремі військові епізоди ще з часів, коли редагувала його фронтовий щоденник — книгу «Була війна». Ось і Римар — здається, бачу перед собою його рожеве, зовсім хлоп'яче обличчя, розпалене боєм, — на час загибелі комбатові виповнилося лише 20 років.

— Та його ніхто не сприймав як хлопчика. Навпаки, здавалося, Римар був старшим за нас усіх — це, мабуть, завдяки його дивовижному почуттю відповідальності за інших, — розповідає Олександр Андрійович. — Колись я, газетяр, прийшов до нього на передову, а він зустрічає мене сваркою: «Що тобі тут треба? Бачиш, що у нас тут діється? Іди геть!» «Бачу, Тарасе, — кажу. — Але ж я на пару годин прийшов, а ти тут днюєш і ночуєш». «Ти себе зі мною не рівняй! Якщо я загину, мене добрим словом згадають, а тебе дурнем назвуть — не пхайся, куди тобі не обов'язково!» Ось так і жив він у турботах про інших, мужній, відважний, з ясним розумом командира та з доброю, щирою душею.

Розпочав війну селянський хлопчик Тарас у винищувальному батальйоні, куди прийшов добровольцем разом зі своїми однокурсниками — випускниками Київського медичного училища. З перших же днів довелося відвідати смак запеклої битви.

Сталося це під Житомиром. 18 броньованих машин виповзли з-за горба, був наказ пропустити їх «через себе». Римар лежав на дні окопу, коли на нього насунулось щось тяжке, страшне, запахло бензином, потекла земля... І тільки-но брязкіт гусениць подалинів, по відкритому полю пішла піхота з військовим оркестром та офіцерами в білих рукавицях. Команда: «По фашистах!» пролунала, коли вони опинилися вже поруч. А потім весь винищувальний батальйон піднявся в контратаку. Таким було перше бойове хрещення новобранця.

Згодом Тараса послали на офіцерські курси, звідти повернувся він вже лейтенантом.

Був у фронтовій біографії Римаря і бій, коли він, єдиний із офіцерів батальйону, залишився живим і неушкодженим. В цьому смертельному пеклі, не втративши рівноваги та сили духу, вісімнадцятирічний хлопчина взяв командування на себе. З того часу він і став комбатом — наймолодшим у дивізії (вже в званні капітана).

Та, певне, найпомітнішою подією в військових буднях Римаря стало визволення міста Острів, що на Псковщині. Його батальйон увірвався сюди першим, форсувавши ріку Велику, і на Центральній площі схопився з ворогом в рукопашній. Згодом на цій площі відбувся мітинг, на якому жителі міста вітали своїх визволителів. Комбата, красивого, зворушеного, буквально завалили квітами. В своєму слові Римар звернувся до городян з проханням, якщо трапиться найгірше, вважати його сином міста Острів і поховати на цій самій площі поруч з товаришами.

Так воно і сталося.

Наведу цитату з фронтового щоденника О. Лесіна.

«20 вересня 1944 рік.

При відбитті контратаки в сосновому лісі впав смертельно поранений комбат Римар. Через дві години він помер на руках у Юдіна.

Дивізія оплакує героя. Дивізія ховає свого улюбленця. Він говорив про військову академію. Хотів учитися. Але послали іншого.

Римаря вирішили поховати в Острові».

— Тарас передчував свою загибель. Він говорив зі мною про це. Кажуть, що смерть завжди обирає кращих. І мабуть, то не випадково. Аби не був Тарас таким незамінимим — вчитися б йому в академії, і, може б, уникнути своєї нещадної долі. — Олександр Андрійович замислюється, його поглинає минуле.

Вже давно померла Тарасова сестра, з якою познайомився письменник-фронтовик після війни. Але встигла виростити доньку Тамару, діждатися онуків. Нічого цього не було у Тараса. Все, що надбав він за своє коротке, променисте життя — це ордени Олександра Невського, Вітчизняної війни І ступеня та два ордени Бойового Червоного Прапора. А ще — невмируще згадку про себе у безсонні ночей своїх фронтових товаришів та оцей щем у моєму, у вашому, у наших серцях. Багато чи мало?

Тамара СОЛОВЕЙ.

ПАМ'ЯТЬ

Моє родове коріння у селі Пекарів Сосницького району, що на Чернігівщині. Там жили мої діди, батьки та ще й понині є чимало родичів. І хоч не часто, а все ж таки буваю в рідних місцях, провідую рідних і знайомих.

В один з останніх приїздів побував у місцевій школі, розповів про свої життєві путі-дороги, прочитав вірші,написані під час офіцерської служби на далеких північних морях. А потім, з квітами, подарованими школярами, пішов до обеліска-пам'ятника жителям села, які загинули на фронтах Великої Вітчизняної війни.

Обеліск височить над постаментом, де виліплено барельєфи двох солдатів і офіцера, а з боку — схилені в жалобі прапори з бетону, на кожному з яких зображено вінки. Поруч — дві чорні мармурові стели, на яких висічено прізвища та імена моїх загиблих земляків.

Ось Котницький Єгор Іванович — рідний дядько, ось прізвище двоюрідного брата, ось прізвище нашого колишнього сусіда... Неможливо отак, стоячи перед обеліском, запам'ятати всі прізвища, що подано в алфавітному порядку. Я намагався перелічити, скільки ж їх, тих, що загинули, і не зміг. Мимоволі сльози застелили очі.

— Скільки ж дворів у селі, — запитав я в родича, що саме нагодився сюди.

— Близько трьохсот.

— А у війну скільки було?

— Набагато менше.

Згодом я пішов до сільради і дівчина-секретарка написала мені список загиблих воїнів при визволенні села Пекарів та загиблих односільчан на фронтах Великої Вітчизняної. З'ясувалося, що 1944 року в бою за село полягло 13 бійців — росіян, українців, татар... А за роки війни — 119 пекарівців. Окрім мого дядька — Єгора Котницького, загинули ще два брати Котницькі — Федір та Григорій Семеновичі, а також мої далекі родичі Олександр Федорович та Микола Васильович. На жаль, немає на обеліску прізвищ Івана та Павла Котницьких, бо вони виїхали з рідного з села задовго до війни.

Всі пекарівські Котницькі — родичі, бо походять з одного кореня. Мама розповідала мені, що жив колись козак Котницький, мав землю, господарював на ній, мав велику родину, нащадки якої й понині живуть у Пекарях.

Окрім Котницьких, на чорних плитах мармуру викарбувано 11 прізвищ Лиходіїв (моїх родичів по материній лінії), 17 — Петришиних, 9 — Титаренків, 9 — Багнюків... А всього — 119.

Я підрахував, що в 98 оселях мого села ще й досі оплакують загиблих на війні. Усі вони ціною власного життя наближали Велику Перемогу.

Низько схиляю свою посивілу голову перед пам'яттю моїх загиблих земляків. Буду завжди про них пам'ятати, доки живу.

Григорій КОТНИЦЬКИЙ,
капітан II рангу у відставці,
ветеран війни та Збройних Сил.
м. Сімферополь.

ФІРМОВИЙ СТИЛЬ «ДІОНІСА»

У Києві завершила роботу Всеукраїнська виставка «Фірмовий знак і фірмовий стиль». Наш півострів на ній був представлений творчим колективом «Спілка дизайнерів Криму».

Активним його членом є художник-графік Володимир Вербицький. Ним напрацьована товарна марка і логотип для одного з найстаріших у Європі винробних заводів «Діоніс» (Сімферополь), який наближається до свого 150-річчя.

На підмурку цих розробок головний менеджер «Діоніса» Юрій Семенов виготовив оригінальний фірмовий стиль підприємства — проспекти, каталоги, бізнес-картки і візитки, запрошення на дегустацію, упаковки, етикетки. Таким чином створено графічний «образ» винзаводу — естетичний, легковпізнанний, що гармонійно відображає відмінну якість кримського вина.

«Діоніс» — єдиний серед винробних підприємств півострова — є засновником «Торгового Дому Криму в Ізраїлі». Нині він готується до участі в Міжнародній постійно діючій торговельній виставці у Тель-Авіві, яка відкривається у травні.

Наш кор.

РЕКЕТИРСЬКІ «ТРУДОДНІ»

— Це наша зона впливу. Або сплачуй нам дві тисячі доларів та по дві тисячі карбованців з кожного каменю-черепашнику, видобутого в колгоспному кар"єрі, або залишай свою посаду. Ми поставимо сюди свою людину, — пред"явили ультиматум голові Роздольненського колгоспу імені XXII з'їзду КПРС Валентину Гончару двоє несподіваних відвідувачів, попередньо повідривавши телефони господаря кабінету.

Мало кого вже здивує «звичайний» рекет, що поширюється на власників приватних крамниць, ларків. Але випадок «наїзду» на колективне господарство свідчить про зазіхання кримінальних структур на володіння землею — останнім, що залишилося у селян.

Така форма нахабства серед білого дня зафіксована у районі вперше. А надія на те, що вимагачів буде знайдено, дуже проблематична.

Наш кор.

ВЕРСІЇ І РЕАЛІЇ

Версій того, що відбувається в Криму, існує дуже багато. Пам'ятаючи класичне визначення, що політика — це концентроване вираження економіки, деякі практики вбачають на півострові процес боротьби потужних транснаціональних кланів комерсантів за сфери впливу. Київські «тіньовики» вважають, що вся чехарда в Криму відбувається через те, що немає справжніх «авторитетів», здатних вирішувати суперечки між розрізненими бандами.

Найбільшою популярністю користується версія про те, що за політичної нестабільності увага правоохоронних органів зміщується в епіцентри політичного неспокою (площі перед державними установами), оголюючи вогнища кримінального напруження (вокзали, ринки).

Версія — це завжди передбачення, а факти — вперта річ. З метою, аби не нав'язувати версії, а познайомити з фактами, дати необхідні роз'яснення, в уряді автономної Республіки Крим відбулася нарада. Її було проведено з ініціативи і за участю заступника міністра внутрішніх справ України Валерія Серафимовича Чернишова, і начальника Сімферопольського міського управління МВС України в Криму Віталія Миколайовича Кириченка.

Ось що стало відомо. Торік в Криму було зареєстровано 8333 злочини, нинішнього року — 7943. Але, на жаль, збільшилась кількість вбивств — їх нинішнього року скоєно 95, торік — 88.

Дуже тяжке становище з наркотиками. Якщо торік було зареєстровано 137 злочинів даної категорії, то в нинішньому році — 311. Серйозно запрацювало Управління по боротьбі з незаконним обігом наркотиків. Це проблема генофонду. Нині без роботи вештаються 8 тисяч десятикласників минулорічного випуску. Що на них чекає?

Разом зі Службою Безпеки Міністерство внутрішніх справ серйозно займається проблемою нелегальних поставок зброї в Крим. Нині на півострів її завезено більше, ніж після другої світової війни. Кожен «шановний джентльмен» вельми добре починає до себе ставитись, коли у нього у підвалі чи погребі заховано або автомат, або «ТТ». Кількість же вибухівки, що відбирається щодня, може просто шокувати.

Дуже непокоїть питання вживання спиртних напоїв. Разом з додатковими силами міліції за добу було виловлено 102 п'яних водії.

Особливе занепокоєння викликає низьке викриття злочинів. В Алушті цей показник дорівнює 33, в Джанкої — 38, Красноперекопську — 42, Саках — 59 відсоткам. Це найнижчі результати. Що це значить для курортного міста, куди на відпочинок повинні їхати люди? Адже основою кримського бюджету має бути сільське господарство і туризм...

Щодо роботи додаткових сил, то з 20 лютого Головне управління МВС України в Криму було піддане перевірці, одночасно з наданням допомоги. За результатами інспекції проведено колегію. В результаті — звільнено з посад 16 керівників і 30 притягнено до кримінальної відповідальності. Було прийнято рішення підтримати у важкий час кримську міліцію. І тепер майже 300 співробітників міліції з різних областей України, змінюючи один одного, несуть вахту по підтриманню належного правопорядку на півострові.

Ось такий фактичний стан справ.

Костянтин СТОГНІЙ,
інспектор
Головного центру
громадських зв'язків
МВС України.

Вісті із Совєтського району

БАТЬКІВСЬКА ТОЛОКА

В середній школі села Роздольного ось уже шість років не вивчається українська мова й література: немає вчителя. Немає і класу-кабінету з цього важливого предмету. Точніше, приміщення є, та обладнати нічим. Дирекція школи звернулася по допомогу до батьків. І хоча самим нелегко, багато з них відгукнулися: хто приніс гроші, хто книжки, хто портрети українських письменників, рушники. А директор радгоспу «Шавлієвий» Володимир Якович Рогозенко виділив значну суму на придбання меблів. Отже, класкабінет буде. А вчитель! Його взялися знайти теж батьки. Адже діти повинні вивчати мову Шевченка.

КОНКУРС У ГАЗЕТІ

У вересні минулого року районна газета «Приазовська зоря» оголосила для своїх читачів конкурс на тему «Проблеми економічної реформи». Позаштатні автори охоче відгукнулися. Впродовж семи місяців на сторінках газети з'явилися нариси, аналітичні статті, кореспонденції про нові форми господарювання на селі, про розвиток середнього і малого бізнесу.

Недавно журі підбило підсумки конкурсу. Переможцями названі: вчитель Совєтської середньої школи № 1 Г. В. Аленченко, начальник райсільгосптуправління А. М. Маляр та електрик колгоспу «Нове життя» В. І. Куточкін.

АВТОГРАФИ — В МУЗЕЙ ВІЙНИ

Напередодні Дня Великої Перемоги керівники підприємств райцентру селища Советське прийняли мудре рішення: за рахунок організацій, де працюють ветерани війни, з кожного зробити на пам'ять фото для сім'ї та ще одне передати до районного музею. Будуть також зібрані автографи ветеранів для музею Вітчизняної війни в Києві.

РАЗ КАРТОПЛЯ, ДВА — КАРТОПЛЯ...

Найпершою ознакою того, що в Криму весна — є те, як селяни дружно садять картоплю. А щоб і жителі селища Совєтського мали в достатку цього другого хліба, райвиконком зобов'язав усі колгоспи та радгоспи виділити на кожного працюючого і пенсіонера по 3 сотки городу. Плату за землю визначать самі господарства. Не густо — 3 сотки. Зате при доброму врожаї на столі не буде пусто.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

відбулося в Прудвській середній школі, яке організувала вчителька української мови і літератури Катерина Михайлівна Маляренко. В ньому взяли участь учні та їхні батьки-українці. А згодом було проведено урок-гру «А вже весна, а вже красна» та вечір народного гумору «Смійтеся на здоров'я», що весело пройшов у сільському клубі.

«ЖИВІ ДЖЕРЕЛА»

Під таким девізом відбувся огляд художньої самодіяльності, в якому взяли участь всі 15 шкіл Совєтського району. Огляд відкрив імена юних обдарованих співаків, танцюристів, декламаторів. Журі відібрало 20 найкращих номерів для участі в республіканському конкурсі.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ.

СТИПЕНДІАТИ

Згідно з розпорядженням прем'єр-міністра Криму А. Франчука членам Малої академії наук Криму «Шукач», учням 11-го класу Андрію Ягофарову з Армянської середньої школи № 2 та Олександру Звєздіну з приватної школи «Надія» м. Красноперекопська призначено щомісячну стипендію в розмірі по 240000 карбованців. Андрій є членом секції інформації МАН, а Олександр — секції історії і краєзнавства.

ПАВЛО ЄВГРАФОВ:

«КРИМ ВНАСЛІДОК УКАЗУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ НАБУВ ДУЖЕ БАГАТО»

Постійне представництво Президента України в Криму розпочало свою роботу з дня призначення його главою Валерія Горбатова рік тому. Минулий рік, за словами заступника постійного представника Президента України, відомого кримського юриста та основного автора Конституції автономії Павла Євграфова, став роком становлення цієї молодої структури. Павло Євграфов твердить, що тепер у представництві зібрався монолітний колектив інтелектуалів, роботі яких можуть позаздрити та і повчитися в них депутати автономії. Основним критерієм добору кадрів є порядність, професійність та відданість присязі державного службовця України.

Наш кореспондент зустрівся з Павлом Борисовичем і попросив його відповісти на кілька запитань щодо нинішньої ситуації в автономії, пов'язаної з Указом Президента України від 31 березня.

П. Євграфов: Крим нічого не втратив після Указу Президента України, а, навпаки, багато набув.

По-перше, цей Указ спрямований саме на забезпечення дії на його території Конституції і законів України. По-друге, Указ увів у Криму структуру загальнодержавної влади України. Уряд, виконавчі комітети Рад автономії тепер перебуватимуть в єдиній системі органів державної виконавчої влади України. Тобто вони будуть функціонувати на підставі законів України, над обраними в ці органи виконавчої влади депутатами не буде висіти «дамоклів меч», який занес над ними Юрій Мєшков. Колишній кримський президент міг одним розчерком ліквідувати один державний орган та призначити замість нього інший.

Від послідовності виконання Указу Президента України буде залежати не тільки доля Криму, а й України. Цей указ, безумовно, повинен змусити серйозно задуматися деяких депутатів і політиків в Україні. Президент не дозволить порушувати честь і гідність держави. Під цим розуміється державний суверенітет і територіальна цілісність України. Указ Президента України свідчить, що Крим є місцем, де проходить випробування України на свою державність. Ті галасливі вигуки, які сьогодні лунають з боку Верховної Ради Криму про якийсь крок насильства з боку України, не відповідають дійсності. Дії Києва можна визначити лише силою права, котре має Україна як суверенна держава. Більше того, керівництво Верховної Ради України протягом довгого часу постійно проявляло толерантне ставлення до керівництва Верховної Ради автономії. Досить пригадати вересневі події у Криму: коли Ю. Мєшков своїми указами розпустив Ради. Хто тоді кинувся з проханням про допомогу? Саме в цій ситуації було виявлено тактовне ставлення Києва до внутрішніх суперечностей між гілками влади на півострові. Мені здається, що саме на той час доцільно було б скасувати інститут президентства в Криму, але керівництво України не захотіло завдавати травму виборцям. Всі бачили наслідки вирішення цього конфлікту: на шию кримчан було посаджено апарат Ю. Мєшкова, який, звичайно, був нікому не потрібний.

Кор.: У зв'язку з Указом Президента України, напевне, особливого значення набуває і роль представництва Президента України в Криму?

П. Євграфов: Наша роль поки що закладена у «Закон про постійне представництво України в автономній Республіці Крим». Зараз іде робота по його вдосконаленню та розробці положення про представництво. Значно будуть посилені наші повноваження в частині забезпечення дії Конституції і законів України, оскільки представництво не вписується у систему органів законодавчої і виконавчої влади. Представництво — живий і безпосередній зв'язок Президента України з цим регіоном нашої держави, воно має охоплювати всі проблеми життя автономії.

Повертаючись до авторства П. Євграфова стосовно Конституції автономії, що була прийнята Верховною Радою Криму 6 травня 1992 р. і яку скасувала Верховна Рада України 17 березня 1995 р., сам автор вбачає в ній такі недосконалі моменти.

По-перше — Конституція приймалась в недоопрацьованому вигляді, похапцем, виходячи з політичної ситуації, що склалася на той момент в Криму.

По-друге — внесення в цю Конституцію змін та доповнень щодо інституту президентства, кримського уряду та ще деяких було зроблено вкрай некваліфіковано. Після цього вона суперечила сама собі.

Павло Євграфов вважає, що підготовка нової Конституції Криму можлива при активній участі кримськотатарського народу.

Сергій ПАВЛІВ.

КАК «ДРУЗЬЯ НАРОДА» ВОЮЮТ ПРОТИВ ДЕМОКРАТОВ

Не так давно по Крыму прошли организованные нынешним руководством компартии немногочисленные манифестации сторонников СССР. В Керчи я был свидетелем послемитингового монолога одного из рьяных приверженцев развалившейся империи. Этот пенсионер негодовал: «Если бы не мы, россияне, где бы были сейчас все эти хохлы, татары и прочие! Мы их, считай, на ноги подняли. И вот, на... Вместо благодарности теперь они незалежности захотели! Да стрелять их за это надо. Дайте мне автомат, и я покажу, как это надо делать!» Из внимавших ему полтора десятков человек никто не одернул его.

Да, пример Чечни, видать, людей ничему не научил. До сих пор каждый думает, если такое, не дай бог, случится, то уж его непременно минует.

Нагнетая положение, сталкивая нации друг с другом, коммунисты не брезгуют любой ложью. В декабре, находясь в Симферополе в командировке, я завернул к зданию крымского парламента, чтобы своими глазами взглянуть на тех штатных дедушек и бабушек, что ежедневно являются сюда, выражая тем самым, как они думают, всенародную поддержку всенародно избранному президенту. Время от времени кто-нибудь из прохожих ввязывался с ними в дискуссию, и, как ни странно, все протекало очень даже миролюбиво. Оказывается, все-таки можно быть терпимыми друг к другу, невзирая на полярность политических взглядов. Но вот появляются трое в штатском — не молодые, но довольно крепкие, с военной выправкой мужчины. Один из них подходит к нашей группе: «Ну что? При коммунистах, когда был Союз, жили, как люди. А теперь, когда Кравчук с националистами развалил его, стали нищими?»

Чувствуете, какое своевременное вмешательство? Мир на площади враз рушится. Я, конечно, не выдерживаю, и, находясь под властью эмоций, как могу, защищаю украинских националистов. На шум собирается толпа. Понимая, что россиян здесь значительно больше, чем украинцев, я готов был ко всему. Но, к моему удивлению, собравшиеся люди, если и подавали реплики, то почему-то только в мою поддержку. Видать, люди, после неоправдавшей себя весенней эйфории по поводу успехов блока «Россия», стали разбираться, что к чему. Действия как самого президента, так и депутатов Верховного Совета Крыма, откровенно разочаровали их, а, значит, властные структуры лишились той поддержки, на которую еще вчера опирались. Однако о чем шла речь на том импровизированном митинге?

Так называемые левые силы, прежде всего коммунисты, организовавшие движение за возврат к Союзу, пытаются всю вину за его развал обрушить на Кравчука, Ельцина, Шушкевича и, конечно же, на украинских националистов. Деятели, которые всегда обманывали массы (и весьма преуспели в этом), знают, что делают. До сих пор оставаясь при власти, они боятся потерять ее.

Вспомним так называемый августовский путч 1991 года. Тогда паника перекинулась и на наше украинское партийное руководство. Боясь расправы в стиле изобретенного ими же когда-то красного террора, они поторопились откреститься от России, поспешно приняв Акт о независимости Украины. Тот самый Акт, который до этого больше года так называемые национал-демократы — их было чуть более 50 человек — так и не смогли даже вынести на рассмотрение сессии, поскольку никак не могли набрать требуемой трети голосов. Да и как можно было собрать, если партийные секретари всех уровней, председатели исполкомов, директора крупных предприятий и генералитет составляли 80 процентов парламента? Но тогда спешили с принятием Акта так, что даже вызвали подозрение у депутатов от РУХа.

Академик И. Юхновский просил депутатов не торопиться, провести сначала референдум о независимости, а потом уж принимать Акт. Но куда там! Страх у партийных руководителей был настолько велик, что ждать они не хотели и не могли. А вскоре, успокоившись и оглядевшись, приняли еще одно, пожалуй, самое гениальное за всю историю существования КПУ решение, а именно: через Президиум Верховного Совета Украины запретили деятельность КПУ на всей территории Украины. Чего они этим добились?

Во-первых, освободили себя от отчета за свою преступную деятельность перед рядовыми коммунистами. Чем бы это обернулось для партии, понятно: она бы самораспустилась, а многих ее руководителей за бесконечные злоупотребления властью могла бы ждать судебная скамья. Во-вторых, пересев из партийных кресел в исполкомовские, профсоюзные и представителей Президента, они все-таки остались при власти, но при этом провозгласили на всю Украину о победе якобы демократических сил. Не правда ли, очень тонко сработано?

Близится 50-летие Победы. Дата во всех отношениях знаменательная. Идеологи коммунизма были бы не верны себе, если бы не использовали этот юбилей для одурманивания масс в своих интересах. Проводниками их идей станут пенсионеры, чья ностальгия по прежним временам особенно велика. Призывы к воссозданию великого Отечества, тоска по недавнему светлому и «сытному» прошлому станут основным лейтмотивом праздничных дней. Изредка, как бы вскользь, упомянут о тех ни с чем не сопоставимых потерях, что понес в той войне наш народ. Но совсем не вспомнят о тех, еще мальчишках, которых освобождавшая их армия, вливала в свои ряды, а потом, необстрелянных и безоружных, гнала на укрепленные позиции фашистов, точнее сказать, на смерть, в отместку за то, что те оказались в оккупации, словно в том была их вина. Наверняка забудут и о тех воинах, что после Победы вернулись с Запада и тут были угнаны в концлагеря на Колыму, чтобы, не дай бог, они не распространяли правду о той жизни, невольными свидетелями которой оказались. Зато непременно вспомнят о тех инвалидах войны, что до сих пор не имеют квартир, и вину за это, конечно, свалят на демократов, словно до этого, считай, полвека они не жили при коммунистах. Вот так, или примерно так, во имя интересов правящей верхушки создается великая ложь, а наивные низы легко заглатывают ее.

Еще при существовании Союза нам массово стали выделять по 4—6 соток земли под дачи. Может быть, для того, чтобы после трудного дня каждый из нас мог полноценно отдохнуть? Нет, конечно. Просто уже тогда компартийное руководство поняло, что обеспечить население полным набором сельхозпродуктов наши колхозы и совхозы не способны. Сейчас это ясно, но...

Вот по украинскому ТВ идет дискуссия двух парламентских фракций. Выступает руководитель фракции аграриев, который бессовестно убеждает, что только он со своими колхозами и совхозами накормит нас. Ложь все это, ложь. При существующем положении вещей колхозы и совхозы людей не накормят. Чтобы наше положение круто изменилось в лучшую сторону, не надо их даже распускать (как этим пугают наших селян). Просто надо за колхозами и совхозами признать право на ту продукцию, которую они производят. А что они будут выращивать, в каком количестве, кому продавать и по какой цене, пусть головы ломают их управленцы. Единственное, что они должны делать для государства - это исправно платить налоги. Такой опыт в мире уже есть. Именно так работают кибуцы в Израиле. И работают в отличие от колхозов и совхозов очень эффективно. Но ставленники компартии боятся этого, пожалуй, еще больше, чем приватизации, потому что исчезнут те рычаги, с помощью которых они давят.

Два года назад, зимой и ранней весной, жители Крыма, в основном пенсионеры, буквально завалили все инстанции просьбами о выделении им земельных участков. Однако руководство всех уровней просто проигнорировало все эти обращения. Не стали защитниками интересов народа и депутаты Советов всех уровней. Что это, случайно? Нет, конечно. Просто голодную массу легче одурманивать, навязывая ей мысль: «Был коммунизм, было вам намного лучше, а сейчас...» И правда, кто станет утверждать, что сейчас лучше? Но видите, как все перекручивается. При коммунистах было хорошо, при демократах (хотя власть по-прежнему у коммунистов) стало плохо. А поскольку в массе своей люди ничего лучшего не видели, они охотно заглатывают предложенную им наживку.

Кстати, почему бы компартийному руководству, что выделило из бюджета государства столь колоссальные средства на помпезное празднование 50-летия Победы, не зафрахтовать десятка два лучших пассажирских судов и не отправить ветеранов войны в круиз по Западной Европе? Пусть бывшие фронтовики там пообщались бы со своими собратьями по оружию, посмотрели бы, как те живут, и сравнили свое извечное прозябание с их, достойной человека, жизнью.

Вот о чем я думал, пока на главной площади Керчи перевозбудившиеся после митинга пенсионеры приходили в себя.

Юрий МОРОЗ.

Гонорар — у фонд «Кримської світлиці».

г. Керчь.

НЕ ТРЕБА ІДЕАЛІЗУВАТИ

Постійно читаю вашу газету. Слава Богу, що в Криму ще є видання, яке не тільки виходить українською мовою, а й подає об'єктивну інформацію. Але гадаю, що не треба ідеалізувати українську армію. В нашому славному війську зовсім не все гаразд. У 15-му числі вашої газети вміщено статтю «Анатомія неоголошеної війни», в якій досить переконливо розповідається про корупцію на ЧФ, розкрадання майна флоту, зв'язок чорноморців з кримінальними структурами. Але ж всі ці явища наявні і в нашій армії.

Справа тут зовсім не в розмірі платні, що її отримують російські чи українські офіцери. Якщо російське офіцерство, яке зберегло старе, ще з часів радянської армії, великодержавне мислення, впевнене, що захищає велику країну, імперію, то нашим майорам і лейтенантам часто такого патріотизму бракує.

Як формувалась українська армія! Всім відомо, що процеси в армії відображають, навіть дублюють процеси в суспільстві. Після серпня 1991 року, коли за одну ніч десятки тисяч комуністів обернулися в українських націоналістів, а сотні тисяч прихильників планової економіки прозріли і побачили всі переваги ринкової системи, аналогічні процеси почались і в армії. Молоді майори та полковники швидко зрозуміли перспективність національної ідеї і подалися в патріоти, за це через деякий час достроково отримали генеральські зірочки та відповідні посади у Міністерстві оборони. А замполіти, які ще недавно розпатякували про інтернаціоналізм та неподільність СРСР, швидко стали спеціалістами з гуманітарної підготовки і знавцями історії України. І саме тому армія, яку ми зараз маємо, зовсім не українська (особливо за національною ознакою).

Армія потрібна будь-якій державі,і в першу чергу молодій Україні. Але процес її формування довгий, копіткий. І першим кроком на цьому шляху, гадаю, повинне стати кадрове переформування армії, її комплектація патріотичним офіцерством.

Павло ПОЛЯНСЬКИЙ.
м. Сімферополь.

ПОЖЕЖА В «СОСНОВОМУ ГАЮ»

Близько першої ночі 19 квітня до пожежних частин Гаспри та Ялти надійшов сигнал, що загорівся санаторій «Сосновий гай», який належить акціонерному товариству «Нафтогаз» м. Нижньовартовська Тюменської області. До прибуття пожежників вогонь охопив три верхні поверхи. Обслуговуючий персонал і відпочиваючі спробували погасити пожежу спочатку самі. Від газової задухи загинули відпочиваючі з Росії Ольга Третьякова, Тетяна Мерзлякова і Тетяна Дубовик. При спробі спуститися по зв'язаних простирадлах упав з сьомого поверху чоловік.

Пожежники евакуювали 74 чоловіка, які були в корпусі, і погасили пожежу. Її причини з'ясовує слідча група.

Володимир ЕННАНОВ.
Центр громадських зв'язків МВС України в Криму.

І ЧУЖОГО НАВЧАЮТЬСЯ, Й СВОГО НЕ ЦУРАЮТЬСЯ

Культура України, риторика, історія світових релігій, арабська мова — усе це гармонійно поєдналося разом з іншими шкільними предметами у чоловічому ліцеї, який з початку навчального року прийняв юнаків з усього Криму у селищі Красногвардійському. Очолює його випускник столичного університету Туреччини Юсуф Унал.

Вихованці ліцею — тридцять вчорашніх дев'ятикласників. Тут вони після конкурсу й тестування стали десятикласниками і продовжать навчання протягом двох років.

Звісна річ, ліцей анітрохи не порівняти із звичайною загальноосвітньою школою чи ПТУ, хоч програми не так вже й відрізняються. Про мету і завдання ліцею його директор каже лаконічно:

— Ми прагнемо, щоб після того, як наші випускники підуть у широкий світ, вони стали корисними суспільству.

Рівень навчання в ліцеї відповідає світовим міркам. Ті, хто створював і спонсорував цей навчальний заклад, хочуть бачити кримських юнаків придатними для роботи в усіх країнах Чорноморського басейну. Інвестори (а це турецька фірма «ASR») завбачливо дивляться в майбутнє. І нам є що в них запозичити.

Навчання в ліцеї безкоштовне. У класах по дев'ятнадцять учнів. Знання їм дають шістнадцять педагогів, в основному кращі вчителі місцевих шкіл. Педагогічна робота грунтується на активному методі викладання, тобто на творчій співпраці, учня і вчителя на кожному уроці.

В ліцеї по-сімейному затишна обстановка. Немає метушні, гапасу, шаленої біганини в коридорах, натомість — взаємна шана й увага. Хлопчаки несуть квіти для своїх вчителів, іноді квіти своїм учням дарують педагоги. Улюблений предмет — це, як правило, любимий учитель. У вільний час ліцеїсти пробують свої сили в літературі, імпровізують маленькі комічні картинки, сценарії яких пишуть самі. Зовсім недавно вони виступали перед учнями кримськотатарської школи імені Гаспринського та в районному Будинку культури.

— В усьому світі інвестувати освіту дуже вигідно, — сказав Юсуф Унал. — Тому ми це й робимо. Українсько-турецький ліцей поки що єдиний в Криму. Наступного навчального року ми відберемо на конкурсній основі нових учнів. На прохання батьків наших ліцеїстів розпочнемо вивчення державної мови — української. Вважаю, що, попри всі економічні негаразди, молода держава Україна має блискуче майбутнє, якщо в ній зростає такий потенціал.

Тамара НАГАЛЮК.

сел. Красногвардійське.

ВЕЧІР У ШКОЛІ

Шевченківський вечір відбувся в Октябрській школі Первомайського району. На урочистості завітали колишні політв'язні подружжя І. М. та Е. І. Чернецькі, К. В. Ярмола, І. В. Бойчук, І. Пташник, Л. Н. Міліцей.

Схвильоване слово про Шевченка виголосила вчителька-пенсіонерка Е. І. Чернецька.

Відбувся святковий концерт, в якому взяли участь учні 5—8 класів. Лунали вірші і пісні на слова Т. Г. Шевченка, українські народні пісні. Їх задушевно виконувала вчителька української мови та літератури Наталя Василівна Пастушко.

На закінчення вечора всі уважно прослухали розповідь І. М. Чернецького про свої поневіряння політв'язня. Він закликав дітей любити і шанувати рідну мову, історію та культуру свого народу.

Галина РУДЕНКО,
вчителька.

ЧИ СПРАВДИТЬСЯ ПРОРОЦТВО СТАРОГО ГЕРДЕРА?

До науковця з Тернополя Марії Крупи зацікавлення творчістю Ольги Кобилянської прийшло ще в студентські роки, коли вона студіювала філологію в Чернівецькому університеті. В тому старовинному місті над Прутом, де протягом тривалого часу жила «буковинська орлиця» і знайшла свій вічний спочинок. Тоді вперше й потрапило на очі Марії-студентці раритетне видання — роман Ольги Кобилянської «Апостол черні», виданий 1936 року в бібліотеці львівської щоденної газети «Діло». Роман, про який українські літературознавці за радянських часів воліли не згадувати, — ніби його зовсім не існувало. А про перевидання цього твору не могло бути й мови.

І ось тепер, коли «Апостол черні» знову повернувся до українського читача — його видало 10-тисячним накладом тернопільське видавництво «Збруч» з грунтовною передмовою Марії Крупи, — стає зрозуміло, чому так остерігалася цього твору радянська система, чому так приховувала його від народу. Адже цей роман, що став літературним заповітом відомої письменниці, найперше спрямований на виховання культу індивідуума, культу свободи — саме того, чого найбільше боялася і що найбільше нищила тоталітарна система. То глибока і щира наука, як маємо позбутися своїх слабкостей, своїх плачів і примх, як маємо виробити волю й посісти гідне місце в колі європейських народів. «Провідна ідея книжки, — писала в 1936 році, відразу після виходу в світ роману, молода письменниця Ірина Вільде, — вже не жіночі права, а Україна».

— «Апостол черні» — це своєрідна літературна настанова, як виховати українця. Сильного духом та інтелектом, без комплексу меншовартості, готового до самопожертви і самозречення задля народних інтересів. Тип такого українця, з яких і постане еліта нашої понищеної, але нескореної нації. Той духм'яний цвіт, який нарешті зав'яжеться міцним плодом нашої вистражданої державності, — каже головний редактор видавництва «Збруч» Михайло Оніськів.

Глибоко символічно завершує письменниця свій твір. Коли головний герой Юліан Цезаревич приїхав далекого 1918 року додому, Дора — його дружина — найперше запитала:

«— А Україна?

— Вона є. І як ми самі її не запропастимо, то сповняться слова старого Гердера, що пророчив нам долю Греції, завдяки гарному підсонню, веселій вдачі, музиці та родючій землі».

Не забуваймо про це!

Володимир ЗАДНІПРОВСЬКИЙ.
(Пресова агенція новин).

З інших видань

СТЕПИ МОЇ ШИРОКІЇ

Незалежна газета «Український кур'єр» видається в російській столиці. Її засновник — Московське товариство української культури «Славутич». Видання послідовно стоїть в обороні прав наших співвітчизників у Росії, публікує багато матеріалів з рідного краю. Наводимо уривок з вміщених в «Українському кур'єрі» (№ 1, 1995) спогадів Івана БІЛОКОНЯ.

У середині 20-х років, начитавшись революційних газет, відправився я «звільняти з неволі» негрів Південної Африки. З Дніпропетровська дістався до Одеси. На жаль, мої спроби влаштуватися «зайцем» (як це я робив у дніпропетровських трамваях) на пароплав, що йшов до мису Доброї Надії, були марними. Що робити? Скуштувавши смаку нічних прогулянок Одесою, я не на жарт захопився бродяжництвом, вирішивши здійснити доступну мені подорож від Дністра до тихого Дону. На «максимах горьких» (товарняках), пішки, на попутних возах, бричках сходив, об'їздив усю територію тихої, спокійної Молдавської АРСР, що входила тоді до складу України. Потім перебрався в Україну. Був у Зінов'ївську (Кіровограді), Кривому Розі, Очакові, Миколаєві, Херсоні, Мелітополі, Запоріжжі, Джанкої, Сімферополі, Севастополі, Бердянську, Маріуполі, Таганрозі, Ростові-на-Дону, «ощасливив» своєю присутністю десятки українських сіл і містечок, вивчив безліч блатних пісеньок про «Одесу-маму» і про «закіптюжений і брудний Ростов», однак так і не навчився красти, старцювати, брався за будь-яку щоденну роботу, тим і жив, у який день за зібраний металобрухт отримував по 50—70 копійок, гроші на ті часи чималі.

Володіючи дюжиною російських слів, я незграбно вставляв їх у свою українську мову, гадаючи, що без цього мене не зрозуміють у містах, де панує «панська мова». Свідчу: скрізь, навіть у Севастополі, навіть у Ростові, як згодом у Воронежі, Курську, Бєлгороді, не кажучи вже про Краснодар, Єйськ чи Анапу, я, переставши за порадою дорослих, калічити рідну мову (як її калічать тепер по всій Україні), розмовляв лише українською. За моєї тодішньої мандрівки рідною землею, а не «Новороссией», доводилось мати справу з міліцією, залізничним начальством, з працівниками по боротьбі з безпритульністю, навіть з ДПУ (після катастрофи швидкого потягу Київ—Ростов). У Севастополі, Сімферополі, Ростові начальницькі дядечки й тітоньки докоряли мені за бродяжництво такою близькою і дорогою мені рідною мовою. То було короткочасне відродження України, доба Скрипника й Хвильового, доба бурхливого розквіту української культури, науки, літератури, мистецтва. Вплив Харкова, тодішньої столиці України, був величезним не лише в Україні, а й на всьому Півдні Росії, де українців нараховувались мільйони, де українська мова лунала майже так часто, як вона лунає в милому серцеві гуцульському краї.

МОВО НАША

ТРИ ОЛЕНКИ ІЗ ТРЕТЬОГО «У»

Важко було б собі уявити за часів нашого шкільництва, щоб усіх дівчаток в класі звали Оленками. 20—25 Оленок відразу — чи не забагато? А ось коли їх значно менше — і весь тобі третій «У» — це вже не тільки цілком реально, а й відповідає дійсності. Саме з таким невеликим дружнім колективом, який більш за все нагадує єдину родину, і довелося мені познайомитись в сімферопольській середній школі № 3.

— Я, діти, їхні батьки, — всі ми звикли жити спільними інтересами. Те, що мені, жительці Вінничини, пощастило запишитися працювати і надалі зі своїми дітьми (веду їх ще з часів навчання на 5-му курсі Сімферопольського держуніверситету) — це заслуга батьків моїх вихованців та директора школи Людмили Максимівни Вишняк. Вони не пишилися байдужими до моїх проблем з житлом та пропискою. І взагалі, наш стиль — допомагати одне одному, всі радощі і гіркоти переживати разом...

Далі Надія Михайлівна Матола розповідає про тяжку хворобу матері однієї з Оленок, виявляючи при цьому повне володіння ситуацією.

Виховання в такому згуртованому колективі чимось нагадує домашнє, таке популярне колись у заможніх родинах. Але переваги українських класів цим не вичерпуються. Учні можуть відвідувати безкоштовні гуртки (театральний і танців) у Будинку піонерів, опановувати «ази» юного журналіста, брати участь в радіопрограмі «Два кольори» та телепередачі «Рідна хата». А ще вони, окрім російської, з першого класу вивчають англійську мову. І хоча майбутнього року ці заняття для школярів третьої школи стануть платними, українські діти зможуть цього уникнути.

Хочеться позаздрити, чи не так? Адже такий вже наш менталітет: охоче заздримо тому, що самі для себе вважаємо за непотрібне. Отож і дітей в українські класи не віддаємо — це щоб голову їм не забивати «зайвим». Тому і дбають про тих, про кого не поспішає подбати громадськість, окремі патріотиентузіасти, на яких завжди і трималася будь-яка велика справа. Чільне місце серед них займає Товариство української мови. Це завдяки йому у школярів третьої школи з'явилися друзі у Канаді й Німеччині, це воно так самовіддано захищає ще слабкі паростки українського шкільництва в Сімферополі. І захищає не від когось — від нашої власної обмеженості і несвідомості. Адже багато хто ніяк не може зрозуміти, що українська держава — надовго і всерйоз, що її не пересидіти на печі. А українська мова — вже не мова «відсталого» селянства, — це мова міжнародного спілкування, і без досконалого володіння нею не стати ані дипломатом, ані якоюсь іншою поважною офіційною особою, навіть освіти у престижних столичних вузах не здобути.

Коли в цих питаннях погано орієнтуються прості нечиновні громадяни, це півбіди, тобто, біда тільки для них та для їхніх дітей. А ось якщо це люди, від котрих залежить і те, чи зможуть знайти вірний шлях у житті чиїсь діти, діти, батьки котрих сприймають поради шкільного керівництва як щось безперечне, — виникає ситуація, яку важко сприймати спокійно.

Відлуння тривожної інформації щодо згаданого спонукало мене зустрітися із завучем однієї з шкіл. На моє запитання про її ставлення до наявності у школі українських класів ця самовпевнено розкута жінка відповіла трохи роздратовано:

— Мені байдуже, — але потім нібито схаменулася. — Ми можемо й кримськотатарський клас відкрити, якщо буде потреба.

І хоча ця відповідь не дає підстав для будь-яких серйозних звинувачень, мені все ж подумалось: чи не є отака демонстративна індеферентність, особливо якщо за нею стоять певні настрої, гіршою за щиру протидію, яка викликає не менш активний спротив і додає людині рішучості та наполегливості у відстоюванні своїх інтересів? Адже скільки не оголошуй по радіо та через газети про набір до українських класів, батьки врешті-решт залишаються вічна-віч з ось таким завучем, якому «байдуже», і саме під впливом якого з висловленої позиції і вирішуються конче важливі для держави питання. Та й не тільки для держави, для кожного її маленького громадянина, котрому нібито ненавмисне затуляють очі на його майбутні перспективи.

Тамара СОЛОВЕЙ.

ВІДРОДЖЕННЯ НАРОДНИХ ЗВИЧАЇВ

Прищепити учням любов до шкільної науки, природне бажання оволодіти нею — заповітна мрія кожного вчителя. Але як досягти цього?

Надія Михайлівна Матола, вчителька української класу Сімферопольської середньої школи № 3 вважає, що без цього навчання взагалі втрачає ефективність, навіть якщо в щоденнику школяра тільки п'ятірки. На її глибоке переконання, важливі не тільки і не стільки знання, здобуті учнями, скільки, за поетичним визначенням Сухомлинського, «праця душі», що була докладена до їх здобуття, тобто свідоме, глибоко осмислене їхне засвоєння. Саме такий шлях оволодіння знаннями вона і прищеплює своїм вихованцям.

Наскільки їй це вдається, засвідчує відкритий урок для вчителів та батьків дітей «Благослови, мати, весну закликати».

У заквітченій класній кімнаті, — смачний стіл, рушники. На шкільній дошці — малюнок, на якому зображена весна зі своїми друзями: дощем, сонечком, птахами, квітами.

В легендах та казках український народ створив світлий образ весни — дівчини з вінком на голові. З давніх-давен люди сподіваються від неї щедрих урожаїв, а тому й закликають її піснями-веснянками, хороводами:

Ой, весна ти, весняночко,
Ой, де ж твоя донька та поляночка!
Принеси нам збіжжя,
Принеси нам красок.
Прийди, весно, прийди,
Прийди, прийди, красна.

Діти співають, водять танок, відгадують загадки. Вони, безумовно, відчувають, в яку давнину сягають наші пісні. В цих піснях — наше коріння, краса, талант і мудрість українського народу. Почуття зв'язку епох, спадкоємства поколінь сприяє формуванню особистості свідомого громадянина нашої держави.

Валентина КОВАЛЕНКО,
відмінник народної освіти України.

м. Сімферополь.

ТИЖДЕНЬ ДЕРЖАВНИХ МОВ

пройшов у Красноперекопській середній школі № 1. Його мета — привернути увагу учнів до глибшого вивчення української, російської і кримськотатарської мов, які є в Криму державними. Адже відродження національних культур — один з головних напрямів діяльності школи.

В рамках тижня відбулися конкурси на кращий сімейний герб та на рекламу державних мов, виступ літературно-лінгвістичного клубу веселих і винахідливих, а також свято національних культур народів Криму. Юні кореспонденти випустили трьома державними мовами стінгазету.

Наш кор.

«Я ТРАВИНОЧКА МАЛА...»

Вже кілька місяців, як пішла з життя Єфимія Степанівна Журат. Скромна людина з великим серцем. Ще рік тому і «Просвіта», і Союз українок Ялти не раз звертались до неї по допомогу. І вона ніколи не відмовляла — виступити з бесідою, взяти участь у виставці народної творчості. Пам'ятаю, як трепетно працювала Єфимія Степанівна над портретом Ольги Кобилянської до вечора, присвяченого письменниці. Почитала її твори, щоденники, листи. І зрозуміла, що є у них з Кобилянською щось спільне, споріднене.

Єфимія Журат, як і Кобилянська, родом з Буковини. Доля не була ласкавою до неї. Може, не випадково і прізвищем нагородила її таким — Журат. Жура і туга переслідували Єфимію з народження до останніх її днів. Інвалід дитинства, вона рано втратила батьків у вихорі війни, пізнала, що таке гіркий сирітський хліб. Але душа її незмінно тягнулась у вись, мов квітка до сонця.

Після закінчення Львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва приїхала на роботу в Ялту, яка заворожила її таїною своєї краси. І вона нарешті відчула себе вдома: отримала маленьке помешкання, виростила дочку. Та всі надії на щастя виявились ілюзорні і крихкі. В художніх майстернях, де вона працювала, панували холод і недоброзичливість. Це пригнічувало вразливу душу. Мізерні заробітки змушували битись, як риба об лід. І лише єдина втіха — доня — ніколи не давала опускатись думкам до розчарування. Але діти виростають і, як птахи, покидають гнізда. Залишилась Єфимія Степанівна сама — тільки зрідка по телефону голоси найдорожчих з далекої Індії: дочки, зятя, крихітної внучки. Залишилась безборонною віч-на-віч перед жорстокою недугою.

І прийшли тоді непрошені вірші, якими вона мов сповідалась перед життям. Вірші — не для друку, недосконалі за формою, подекуди по-дитячому наївні. Однак я вірю, що з таких зерен колись брали свій початок народні пісні. Бо в них пульсуюча любов до рідних, до білого світу, до України розлита чистим нектаром.

Чимало їх тихих свічечок безслідно згоряють, відходять у небуття, забираючи з собою навічно свої найсокровенніші молитви. Та, дотикаючись до цих молитв страдників, ми стаємо благородніші і чистіші. Стаємо мудріші.

То ж пом'янімо світлу душу Єфимії Журат. І хай ім'я її надовго залишиться з нами — на незабудь.

Світлана КОЧЕРГА.

м. Ялта.

Єфимія ЖУРАТ

. . .

Настане час — мене
не стане,
Я розчинюся у землі.
О Боже, праведний
і сильний,
Ти знов даруй життя мені.

Не зможу жить
без України —
Земля дідів, журлива пісня
З душі такої глибини!..
Землею, каменем,
водою —
Чим хочеш Ти мене зроби.

Як буду каменем —
стіною стану в боротьбі,
Землею буду —
колисатиму жита я золоті,
А як водою —
хай нап'ються вся і всі
Від чистої і щирої душі.
Я хочу прислужитися тобі,
Вкраїно.

. . .

О Боже милий! Сили дай!
Не збожеволіть,
не страждати,
Душі святої не згубити,
Бо треба дужі плечі мати,
Щоб витримати мій тягар...
Хрест заважкий...
Не той вже гарт.
А треба йти. Життя —
не жарт.
По горах і по тернах йти
До світла й верховин
мети.

. . .

Не відбирай надії в мене.
Ні вічного неба,
Ні сонця у небі,
Ні лоскоту вітру,
Ні зорі привіту —
Не відбирай, не треба.

Не відбирай надії в мене.
Ні подиху світу,
Весняного цвіту,
Ні зиму холодну —
Ні одну, ні одну...
Не відбирай, не треба.

Я все мушу чути,
Я все мушу бачить,
До всього торкатись,
Усе відчувати.
Я хочу! Я мушу
Любити і жити!
А доки живу —
Буду я говорити.

. . .

Біга Соня по кімнаті.
Скік на стільчик,
Скік на пуфик,
То під ліжко,
То під столик,
За портьєру,
Під верету,
Все кругом
стриба й кружля,
В домі спокою нема,
Як той промінь,
Що від сонця
Увірвався до віконця
І стриба, і світить всім
Милим серденьком своїм.

. . .

Я травиночка мала,
Стебельце пожовкле.
Колись квіткою була,
А тепер посохла.

Ти зерниночка моя.
З вітром полетіла,
Впала в землю і зросла,
Де сама схотіла.

МУЗИЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

Міжнародний фестиваль духовної музики «Золотий грифон» проводився 15 — 21 квітня в Сімферополі, Ялті і Партеніті. Для участі в ньому приїхали 75 музикантів з німецького міста Гайдельберга, ансамбль солістів Державного концертного оркестру Республіки Білорусь, два колективи з Донецька.

Цікаві програми показали на цьому музичному святі ансамбль «Ай-Петрі» (керівник і соліст С. Кубанцев), кримськотатарський ансамбль «Аюдаг» (керівник Ю. Сулейманов) та інші кримські творчі колективи.

Р. НОВОСАД.

Іван ПТАШНИКОВ

ВІТЕР З ЧОРНОБИЛЯ

Оповідання

Дев'ять років тому трапилась непоправна чорнобильська біда. Невидимою силою своєю мирний атом, так, принаймні, його вважали до 26 квітня 1986 року, люто шугонув над просторами України.

Вітер Чорнобиля приніс горе й нашим близьким сусідам — братам-білорусам. Особливо постраждали села Хойницького району. Звідси, так само як і в Україні, з 30-кілометрової зони довкіл ЧАЕС, на початку травня терміново евакуйовували людей.

Про ті дні, які стали трагічними для всього живого, правдиво розповів у своєму оповіданні відомий білоруський письменник, автор багатьох книг повістей і романів, лауреат Державної премії Білорусі імені Якуба Коласа Іван Миколайович Пташников. Твір було написано по «гарячих слідах».

Видрукуване в газеті «Літаратура і мастацтво» 1987 року оповідання відзначено редакцією газети, як одну з кращих публікацій року. І хоч минув час, воно й понині хвилює, збуджує пам'ять, передає весь трагізм чорнобильського лиха. Пропонуємо його до уваги читачів «Кримської світлиці». Друкується зі скороченнями.

Джукі було зле. Йому вивертало нутро, язик не поміщався в роті, горів вогнем і з нього текла зелена слина — піною. Коли трохи попускало, груди відразу починав роздирати кашель — сухий, різкий, глибокий. Пес задихався від сухого жару, який палив у горлі й різко пахнув розтоптаним полином і йодом.

У дворі його господаря було порожньо, двері до хати й у хлів зачинені. У хліву, чутно було, грюкала рогами об стіну корова й хрюкали свині. Кури, видзьобавши все з корита, повсідалися на ганку й вертіли головами. У хаті кричало на все горло радіо — не вимкнули. Не встигли. Дуже поспішали.

Джукі шукав молодого господаря: ставав на задні лапи й передніми шкряботів у хатні двері, скавулів. Ніхто не відчиняв. В хаті було порожньо.

Джукі цуценям звали Бімом, згодом, як підріс і вже ганяв курей, почали звати Жуком. А їхній сусіда — таксист з Києва, який прижджав у відпустку додому, кликав його не Жук, а Джукі — на закордонний манір. І перехрестив зі своєї легкої руки. Раз і назавжди.

Джукі, як і напередодні, не знайшовши вдома господаря, побіг у кінець Бабчина під Стреличове.

Потягнувши носом густий пил з полином і мазутом, Джукі вже здалеку зрозумів, що його молодого господаря нема й серед цих людей. Але він все ж таки біг, як і раніше, нюхаючи пил і чхаючи носом, до людей біля школи, що стояла на краю села. Всюди пахло полином і соляркою, витоптаною травою, димом від цигарок і противним винним перегаром, як від київського таксиста, а він, Джукі, нюхав і нюхав носом пил: не біля школи, так біля магазину господар знайдеться — що з того, що він того ранку сів з молодою господинею — у неї на руках було двійко малят, а сам він ніс дві великі валізи — в повнісінький автобус. Напередодні господар пустив його до хати й довго гладив по голові, зазираючи в очі. Потім сам лизнув його, Джукі, в ніс і заплакав. Джукі біг позаду за автобусом аж за Стреличове, ледь не добігши до Хойників. Джукі не раз бував у Хойниках, знав, що молодий господар міг пересісти там у великий червоний автобус й поїхати далі — в Гомель. Ну й — садили люди у білих шапочках на головах. Від них аж за версту пахло йодом — аж крутило в носі.

В автобусах щільно позачиняли вікна.

Решта людей, шкорбаючи й човгаючи кирзовими та гумовими чобітьми й загрібаючи босоніжками й туфельками пісок, сіли у криті брезентом машини.

Не сіли біля школи кілька чоловік з села — кинулися доганяти машини. Джукі обігнав їх і побіг попереду. Біг аж за Стреличове, доки язик від куряви, збитої машинами, не зробився шорстким, як стара кора...

Околиці свого села він не впізнав...

Вулиця була вкрита курявою. Такі ж носаті, як журавлі, машини розривали вулицю, здирали з неї пісок і зсипали у кузови. Машини, вантажені чорним піском, важко ревучи повзли городами під синій ліс до Свинокомплексу. І ніде не було видно людей... Лише з кабін висовувались голови, на місці очей у них поблискувало скло. Під склом погойдувались жовані трубки, немов кишки...

Джукі посмілішав і висунувся повністю на вулицю — підгорнувши під себе свій довгий, поранений після вчорашнього хвіст. Тепер він добре бачив, що землю звозили не тільки з вулиці: забирали її й з городів. Рубали сокирами яблуні — з них осипався на чорну розриту землю білий цвіт, неначе сніг. Ламали тракторами паркани, вантажили на машини й відвозили. Розкривали дахи на хатах, знімали гонт, солому, бляху. Хати відразу вкривали чимось сірим...

Пахло глиною, торфом, перегноєм, полином, паленою шерстю й димом... І в цьому гуркоті й смороді Джукі несподівано виразно вчув запах свого господаря: різкий дух Свинокомплексу й дитячої сечі... Джукі не міг помилитися: такий різкий дух він ні з чим би не переплутав...

Він кинувся туди, звідки йшов цей дух — уздовж розритої вулиці: городами побіля повалених огорож. Втягуючи носом пил, він пробіг до самісінького магазину. Біля магазину було тихіш. Земля з вулиці тут була вже зрита, зяяла лише неглибока жовта впадина, і в неї один за одним зелені самоскиди зсипали сірий грудкуватий пісок впереміж з дрібними камінцями. Поливали його водою й трамбували зверху важким котком, як на шляху під Свинокомплексом й на таке Джукі вже надивився.

Він підбіг до однієї машини, другої, звідки густо пахло господарем... Він й до третьої підбіг... Не міг збагнути лише своїм собачим розумом — чому всі розступаються перед ним і дають дорогу. Стоять, обіпершись на лопати, позирали з облич білі пов'язки...

Джукі хотів підбігти й до четвертої машини: в ній помітив лише тепер... Вона стояла звіддалеки, біля самісіньких дверей магазину. Тут Джукі несподівано втратив запах господаря й потягнув глибоко носом... Він не розгледів на відстані, що було в кузові четвертої машини-самоскида, старого, зношеного, м'ятого, заляпаного білим вапном, однак своїм собачим нюхом відчув учорашній гіркий і противний запах кислої писини — лев'ячого клубка з видолинка... Він кинувся відразу ж назад, мовби його смикнули за хвіст, миттю розвернувся й помітив, що стоїть один на чистій широкій лисині, а його оточують з усіх боків люди... Вони навмисне пропускали його від машини до машини, не проганяли — заманювали... Їх багато, і стоять вони щільно — плич-о-пліч. Він чхав на їхні хитрощі, не в такі халепи ускакував... Хоч і ниє рана на животі, він стрибне на того, низенького, що маячить з лопатою в руках і втрачається від поту. Лапами вгруди — і лови його за хвіст... Та йому раптом стало гірко-гірко — де ж господар?

Стрибнути йому перешкодив постріл — пролунав саме звідти, куди він мав намір стрибнути — із-за хирлявого чоловіка з лопатою. Куля просвистіла біля вуха й вдарилася під ним, під задніми лапами, здійнявши пил. Постріл був добрячий, густий — із рушниці. Джукі чув подібні постріли. Їх ловило вухо й сьогодні вранці. Ловило й пропускало мимо. Стріляють — ну й нехай стріляють... Джукі помилився... Він знав, як відстрілюють собак. Торік по ньому стріляли на шосе. Але тоді він шмигнув у картоплю й заліг у борозні. Побігла по шосе сучка Ванда, яка була з ним. Гримнув постріл, і вона, підстрибувши, впала й закрутилася на асфальті... Потім стихла, і її дротяною петлею закинули до критого залізом фургону...

Джукі все одно стрибнув би на того низенького з лопатою в руках, коли б не помітив раптом міліціонера: той, з'явившись із-за спини хирлявого чоловіка, йшов прямо на нього, націливши рушницю. Джукі метнувся до машин, що стояли на шляху — і там стояв, розкарячивши ноги, міліціонер з рушницею... Тоді Джукі рвонувся до магазину, де стояв самоскид, від якого тхнуло кислою псиною... Поруч з магазином — ворота... Паркан... Джукі знав тут усі задвірки...

Але й біля старого самоскида на нього чигав чоловік у картатій сорочці з засуканими рукавами, у білій шапочці на голові й з рушницею в руках...

Джукі заметався по піщаній лисині й завертів хвостом. Потім почав описувати великі кола, шукаючи біля магазину підворіття, куди б можна було шугонути. Але підворіття було уставлене ящиками. За старим самоскидом біліла довга цегляна стіна магазину. Лишалось тільки бігти на вулицю, але й звідти перетнули шлях робітники й два міліціонери з рушницями напоготові: водили вслід за ним довгими чорними стволами. Він не хотів совати свого носа під стволи.

Він кружляв туди й сюди, притискуючись до людей. Люди при людях остерігаються стріляти собак — бояться поранити себе.

Він кружляв усе швидше й швидше, аж поки кола не поплили перед очима. Чорні кола, як удома лаз в будку, потім кола з білої тасьми, які, здавалось, самі лізуть йому на шию й тягнуть у воду на дно. Кільце з білої мотузки несподівано зісковзнуло з його голови, і він, маленький ще, тільки - но побачив світ своїми підсліпуватими очима, випав на поверхню води. По воді йшли кола, і він ніяк не міг того разу виплутатися з них, щоб допливти до берега.

Довго описувати кола він тепер уже не міг: впаде знесилений на пісок, і його після пострілу, взявши за лапи, закинуть в кузов, звідки тхне кислою псиною...

Він став робити все менші й менші кола по піску, притискуючись до машини під магазин. Кабіна з відчиненими обвислими, заляпаними вапном дверцятами все наближалась. Чутно було вже, як з неї пахне мазутом і хлібом...

Зараз гримне постріл: міліціонери підвели до очей рушниці...

Джукі кинувся вперед, покотившися по піску до самоскида, й... стрибнув у кабіну...

Почув потім, як за ним стукнули дверцята, ніби постріл з рушниці. Коли він обдивився, то помітив, що в кабіні уже сидів за кермом чоловік у білій шапочці і картатій сорочці з засуканими рукавами й казав — щось добре, незлобиве, начеб його молодий господар.

Коли б то Джуті міг зрозуміти, що він говорив!..

— Живи, мать твою так!.. — виматюкався чоловік у картатій сорочці, втираючись від поту. — Живи, любий мій... Якщо вже ти із такої халепи від міліції вирвався, то живи - и... Тут уже я сам не дам тебе застрелити. Це ж подумати... Він — до мене в кабіну. Рятуватися. І правильно зробив: життя твоє висіло на волосині. Правильно, брат, зробив... Живи! Глянув я на тебе, а ти з лапки на лапку переминаєшся, очі такі покірні й така в них зажура, начеб це ти один винен в усьому, що ми наколи. Начеб це ти сам усе скоїв... Стою, й руки мої з моєю пушкою самі по собі опустилися. Не можу вистрілити й баста... Аж під груди підперло. Аж голову мою повело... Надивився я за день на вашого брата крізь мушку... А він що, ваш брат, хіба винен? Живи, мать твою барабан... Лишень забирайся із зони к бісовому батьку... Це тобі я кажу. Вивезу на шосе під Свинокомплекс і катай на північ, на мою Вітебщину... — Джукі відчував, що вони їдуть по чомусь нерівному: підкидало машину, — Я, брат, з Вітебщини. Після війни мене маленького сюди доля закинула. Йди, брат, на північ. Добирайся. Там, кажуть, чисто, нема цієї зарази. Я розумних ашую. А ти — не дурний... До мене в кабіну... Це ж тільки подумати... Живи, брат, коли вдалося викрутитись. Таке-е-е звалилося на наші голови... Ніхто й не ждав. Вітер, брат, подув на нас з тобою з Чорнобиля. Чи далеко тут до нього? Зійди на гору біля Стреличова — видно, як над ним висить руда хмара. А ти не дурний... Це ж подумати... В кабіну. Розказати кому — не повірять. І умудрився — не обліз. Вони всі, — кивнув він на віконце у задній стінці кабіни, — облізли, а ти — ні. А чи знаєш ти, яку дозу вони схапонули? Не знаєш. А я знаю. Повір. Усім їм все одно був би кінець... А скільки б вони встигли цієї зарази ще рознести... Та сховай ти свій дурний язик. Вивалив аж на підлогу... Треба було б й тобі перевіритися. Хоч, коли не обліз досі... Може,й виживеш. Я, брат, і сам рятуюсь, як і ти. Йод п'ю, а на додачу й білу і сіру. Одним словом, не життя, а каберне... Та й хто скаже, чим усе це скінчиться. Такі дози... І худоба, й собаки... Зашкалюють. А ваш брат спритний, на місці не сидить — розносить усе це. От і спустили на вас наказ. Всіх до одного в зоні... Дочиста. Та тебе я... Живи, брат, може, й виживеш. Чого не сидиться? Хочеш на сидіння? Залазь. Та сховай ти свій собачий язик, опух він у тебе, чи що? Дивитись не можу... Живи, може, й виживеш... Що? Не віриш мені? Глянь у віконце. Там такі, брат, як ти-и... Відвезу в-ліс за Свинокомплекс і... Як поросят. У вогонь... Або ж під бетон. Їм вже один біс. Такий, брат, наказ...

Мотор стріляв, як рушниця. У кабіні пахло гаром, бензином, бідою й, здавалося, молодим господарем.

Джукі злизав із сидіння й завив на всю кабіну...

Чоловік у картатій сорочці замовк і загальмував. Потім перегнувся й відчинив біля нього, Джукі, дверцята:

— Іди геть к бісовій матері!.. Йди! Може, й виживеш. Не хочу на тебе дивитися, вовче лихо. Йди!

Джукі зістрибнув на асфальт.

Старий самоскид рвонувся з місця і почав підніматися по шосе вгору.

Переклав з білоруської
Данило КОНОНЕНКО.

ДЕ БРАВ ПАПІР ЛІТОПИСЕЦЬ НЕСТОР

Знаменита «Повість временних літ», що так всепереможно дійшла до наших днів, творилась, як вважають, монахом Печерського монастиря у Києві Нестором близько 1113 р. Слід відзначити ту ретельність і старанність, з якою у той час фіксувалися на папері минулі події. Відчуваючи на собі величезну відповідальність, що лягала на переписувачів, літописці по суті виступали укладачами історії для нащадків, отож обережно, урочисто й стримано переносили на сторінки літописних зведень, одним словом, на папір, факти й випадки, гідні бути зафіксованими.

Однак стриваймо: тоді ж на Русі не було свого паперу! Виготовлення його започатковується лише у другій половині XVI ст. за царювання Івана Грозного. І все ж літопис писаний на папері. Звідки ж він у Нестора? Питання дуже зацікавило сучасних істориків. І дещо їм вдалося встановити.

...Для своєї праці літописець Нестор використовував бухарський папір, купуючи його приватно у хорезмського купця. За 24 аркуші «бумаг» він розплатився двома куницями і однією вивіркою. Зв'язок зі Сходом полишив слід і в назві «бумага» — коріння цього слова арабське. На Заході папір дістав ім'я від папірусу.

Це — цікаво

МУДРІСТЬ ГОРОДНЯ

Що квіти приносять радість, милують око — то знають усі. А крім того, між квітами існують свої стосунки. Не всі уживаються одне з одним на клумбі й у вазоні.

Спробуйте, либонь, поставити разом бузок і тюльпани, і ви переконаєтесь: бузок скоро зав'яне.

Властивості квітів примітили люди здавна. Тому на городі поміж капустою, картоплею, соняхами висаджували квіти. Проте на будь-які й не будь-де...

Є квіти, що захищають городину від шкідників, у такий спосіб збільшують врожай овочів. Приміром, чорнобривці й хризантеми — прекрасні охоронці городів, що відлякують своїм запахом шкідників і метеликів. А з допомогою чистотілу можна знищити шкідливі бактерії в самому грунті.

Люди помітили, що на тій ділянці, де ростуть петрушка, кріп, кращий врожай овочів, бо їхній запах приваблює корисних комах, які успішно знищують шкідників.

Яблуням не страшна плодожерка, якщо десь поруч на ділянці ростуть пижма і полин.

ДАМНИЦЯ

ВИПУСК 106-Й

Мініатюра майстра спорту Анатолія УВАРОВА (Севастополь). Білі: прості 23, 25, 28, 29, 30, 31, 49; чорні: прості 3, 10, 12, 14, 19, 26, 42. Білі виграють. 20, 5.

Про те, що наш найславетніший кримський поет і маляр Максиміліан Олександрович Волошин (1877—1932) цікавився шахами, свідчить його коктебельська бібліотека. Є в ній «Моя шахова кар'єра» Хосе-Рауля Капабланки; російською мовою вона чотири рази видавалася в 20-х роках, тобто тоді, коли її автор володів титулом чемпіона світу.

А свою книгу «Міжнародний шаховий турнір у Москві (Щоденник учасника)» Олександр Федорович Ільїн-Женевський подарував М. Волошину з дарчим написом. Ільїн був професіональним шахістом. 1912 року його виключили з гімназії, і освіту він продовжував у Швейцарії. Через два роки він став чемпіоном Женеви, а згодом долучив до свого прізвища другу частину — Женевський. В згаданому вище московському трурнірі він завдав поразки Капабланці, що стало однією з найголовніших сенсацій тих змагань. О. Ільїн-Женевський загинув 1941 року під Ленінградом. Просто дивно, що його життя не обірвалося раніше в якому-небудь сталінському таборі, адже брат шахіста Федір, який прибрав собі прізвище Раскольникова, був автором відомого викривального листа до Сталіна. Волошин та Ільїн-Женевський інколи проводили час за шахівницею. Гадається, що майстер давав у таких випадках солідну фору, адже сили були явно нерівні.

В коктебельський будинок поета приїздило багато літераторів, які зналися на шаховій грі, в тому числі Вікентій Вересаєв та Михайло Булгаков. Мабуть, найсильніший серед них був Всеволод Рождественський, який грав у шахи досить пристойно і присвятив їм кілька поезій.

До святкового столу.

Світлина Костянтина ДУДЧЕНКА.

ТРАВЕНЬ КВІТАМИ БАГАТИЙ

Якби хтось із вас у розмові чи на письмі вжив слово «МАЙ», то вам неодмінно зауважили б, що це — калька. Адже в українській літературній мові закріпилось означення останнього місяця весни як ТРАВЕНЬ. Між тим ще зовсім недавно існували ці дві назви паралельно. Вони зафіксовані в усіх найповажніших тлумачних словниках.

Учені стверджують, що «май» імовірніше за все походить од латинського «маиус». Так називали давньоримську богиню Майю. Крім того, є ще одне припущення. Римський цар Тарквіній вельми опікався старійшинами - майстрами, віддаючи їм особливу шану. Їм присвячувався в Стародавньому Римі останній місяць весни. Дехто вважає, що це також прислужилося назві.

Що б там не було, але в літературний обіг української мови міцно увійшла назва травень. Справді-бо: під цю пору буйно кущують і цвітуть різноманітні трави. Це найкраща пора заготівлі лікарського зела. Колись люди на Семена Зілоти (23 травня) організовували спеціальні обряди, пов'язані з їхнім збором. Удосвіта гуртами йшли в глибокі ліси й збирали природні ліки. До кожної травички читали відповідні молитви. Ось одна з таких примовлянок. Перед тим, як зривати рослинку, казали:

— Божа Мати ходила, зілля родила, відром поливала — нам на поміч давала!

Найбільш цілющим вважалося зело, зірване до сходу сонця. Тому на Поліссі цей місяць називали ще травником.

Крім цього, в ужитку були відомі й інші наклички — ПІСЕННИК та МІСЯЦЬ-ГРОМОВИК. Вони повністю відповідали своєму призначенню. Всюди: в лісах, на полях та біля обійсть — розливалися солов'їні трелі, чудернацькі посвисти шпаків, безтурботне кування зозуль.

Нерідко в цей час можна почути й лункі розряди грому.

Травень вважається одним з найпоетичніших місяців. Він мовби нагадує нам: поспішайте намилуватися красою весняного дивоцвіту, бо вона недовготривка й скороминуча. І це так, адже травнем завершується найкраща пора — весна.

Тому-то й кажуть, що травень квітами багатий.

* * *

Як травень дощі сіє — жито полові́є.

Як у травні дощ надворі, то восени хліб у коморі.

Як випадуть у травні три добрі дощі, то вродить хліба на три роки.

Травень ліс прибирає — літо в гості накликає.

Травень багатий на квіти, а хліб у жовтня позичає.

Хто в травні звінчається, той буде вік маятися.

У травні оженився, то вік журився.

Дощ у маю — хліб у сім'ю.

Якщо багато в травні птиць, то не буде гусениць.

Квітучий май — то справжній рай.

У травні пня вбери, то красним буде.

Як у травні дощ не впаде, то і золотий плуг не виоре.

Травневий дощ хліба на ноги піднімає.

У травні працюй за п'ятьох, а в жовтні — за десятьох.

СВЯТОЛІК

ЛУКИ (5 травня). У цей день садять цибулю.
ГЕОРГІЯ, ЮРІЯ (6). Юрія шанували як захисника свійських тварин, особливо корів. В цей день виганяли худобу на пасовиська.
МАРКА (8). Цього дня мусить бути тепло, тому й казали: «На Марка небо ярке — на вулиці парко, а бабі в хаті жарко».
ЯКОВА (13). Хоч уже й вигонили на випас тварин, але казали: «На Якова трава ніякова».
ЄРЕМІЇ (14). Про Яремин день так казали: «Єремій, Єремій, про посіви розумій».
БОРИСА І ГЛІБА, БОРИСІВ ДЕНЬ (15). У народі його ще називали «Солов'їний день».
ТИМОФІЯ (16). «На Тимофія велика надія».
ЯРИНИ (18). З цього дня починали висаджувати розсаду капусти.
МИКОЛИ (22). Весняного Миколая, як правило, не святкують.
СИМОНА (СЕМЕНА) ЗІЛОТИ, СЕМЕНОВЕ ЗІЛО, МИКОЛИН БАТЬКО (23). В цей день жінки збирали лікарські трави, котрі мали неабияку лікувальну силу.
ВОЗНЕСІННЯ (26). Це свято не тримається числа, але переважно припадає на травень.
ІСИДОРА (27). Теплий Сидро — тепле літо.
ПАРХОМА ТЕПЛОГРІЯ (28). Прийшов Пархом — тішся теплом.
ФЕДОТА (31). На дубі листя з'явилося — на врожайне літо.

ЗВІДКИ НАЗВА

ГЕРОЇ НАШИХ КАЗОК

Вивчення назв тварин таке ж цікаве, як і вивчення назв географічних об'єктів. Наймення тваринам дані не випадково, вони мають певний зміст.

ВОВК (давнє **волк**). Хижак, він завжди хоче потягти якусь живність, особливо коли голодний. Він **волочить** свою здобич. Від цього слова і походить назва хижака.

ЛИСИЦЯ. Названа так за найбільш характерний колір шерсті. У давньослов'янській мові слово «лисий» мало й друге значення — «жовтуватий».

ЗАЄЦЬ добре плигає, тому слов'яни і відобразили цю особливість тварини. Слово «заєць» утворено від іменника «заі» і зменшувального суфікса «єсь», «яць». Заєць буквально означає — плигун.

БОБЕР буквально означає «бурий», бо такий у нього колір шерсті.

ВОРОН. Назву цьому птахові наші предки дали за колір його пір'я (порівняйте: вороний — чорний).

Микола БИБА.

м. Біла Церква.

ПРОГРАММА ТЕЛЕВИДЕНИЯ

Понедельник, 1 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 И снова вместе.
10.00 П.Чайковский. "Ромео и Джульетта".
10.20 Телефильм "Довженко. Дневник. 1941-1945".
11.05 Казацкие забавы.
11.30 Худ.фильм "Сердца трех".
13.15 Встреча без фонограмм. О.Дарчук.
13.55 Новый наряд "Спящей красавицы".
14.10 Мультфильмы.
14.30 Дни Украины в России.
15.00 "Всесмех". Творчество Ю.Тимошенко и Е.Березина. 1 часть.
16.00 УТН.
16.10 "Всесмех". 2 часть.
17.05 Поет Н.Копча.
17.30 Мультфильм по заявке.
18.30 Киевскому театру оперетты -- 60.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 "Улыбка".
21.15 Муз.фильм.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Версия. Обзор прессы.
22.55 Ай Пи Киев.
23.00 Худ.фильм "Фавориты Луны".
0.40 УТН.
0.50 Концерт "Таратата".

1 КАНАЛ

7.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.20 Фильм -- детям. "Приключения Буратино". 1 серия.
10.25 На балу у Золушки.
11.25 Гол.
12.00 Новости.
12.20 Звезды фольклора России.
13.20 "Бюро находок". Мультсериал. 1, 2 серии.
13.45 Старое доброе кино. Карусель.
15.00 Новости.
15.20 Док.фильм "Память".
16.10 Все любят цирк.
16.40 Приз Бенуа. Гала-концерт звезд балета.
17.40 В эти дни 50 лет назад.
18.00 Время.
18.20 Киноконцерт.
19.00 КВН-95.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.45 Кинокомедия "Миссис Айрис едет в Париж" /Англия/.
23.20 Алла Пугачева. Песни разных лет.
0.20 Новости.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.20 Звезды говорят.
8.30 Фестиваль детской эстрадной песни.
9.00 Детский телетеатр. "Морской дьявол".
9.40 Праздник каждый день.
9.50 Пилигрим.
10.20 Никто не забыт.
10.25 В мире животных.
11.20 Домино Михаила Боярского.
11.50 Репортажи с мест.
12.05 "Был месяц май". Худ.фильм.
14.00 Вести.
14.20 "Этот разный, разный, разный Утесов..."
15.05 Мультконцерт.
15.25 Цирк...Цирк...Цирк...
16.25 Спасение 911.
17.20 Клип-антракт.
17.30 Устами младенца.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.25 Устами младенца.
19.00 Поет Н. Матвиенко.
19.15 Всепобеждающий голос верующего.
19.45 Визитка.
19.50 Окна. Новости.
19.55 Викторина.
20.05 50 лет Победы.
20.10 Играют все.
20.30 СНН.
21.00 По делу. Премьера.
21.35 От Анастасии.
22.00 Горизонт.
22.30 Окна. Еженедельник.
23.00 Ток-шоу "Бар "Черный кот".
23.30 СИТ-3.
23.45 Телеигра "5+1".
0.05 Про-видео.
0.35 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

9.00 М/ф.
9.30 Муз.микс.
10.00 Х/ф "Мы из джаза".
18.00 М/ф.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 "Эльдорадо" (36 часть).
19.30 Х/ф "Свадьба в Малиновке".
21.00 Авторская программа ЧТРК "Шарм".
21.30 Муз.микс.
21.45 Телегазета ТВ-7.
22.00 "Крутые виражи" (29 серия).
22.50 Х/ф "Бей первым, Фреди".

Вторник, 2 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Ритмическая гимнастика.
9.30 Мультфильм "Ловушка для котов".
10.55 "Останки".
11.30 Доброго вам здоровья.
12.00 "Служу народу Украины".
12.30 "Савки-чародеи". Развлекательная программа.
13.20 П.Чайковский. "Спящая красавица". Балет.
15.40 Док.фильм "Остарбайтеры. Суд детей".
16.00 УТН.
16.05 "Книга Памяти Украины".
16.35 Док.фильм "Рождение флота".
17.25 "Всесмех". Ю.Тимошенко и Е.Березин. 3 часть.
18.30 Блок-Нот.
18.50 "Керчь -- город-герой".
19.45 Приватизация: опыт, проблемы.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Мультфильм-опера "Волшебная флейта".
20.45 Общество и молодежь.
21.20 "Колексион Пари" представляет...
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Худ.фильм "Настя".
0.00 Ай Пи Киев.
0.05 Музыкальная программа.
0.35 "Маски-шоу".

1 КАНАЛ

7.00 Телеутро.
9.00 Новости.
МАЙСКИЙ КИНОВТОРНИК ОРТ
9.20 "Приключения Буратино". 2 серия.
10.30 "Здравствуйте, я ваша тетя."
12.10 "Свадьба в Малиновке".
13.45 "Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона". "Сокровища Агры". 1 серия.
15.00 Новости.
15.20 "Сокровища Агры". 2 серия.
16.35 "Полосатый рейс".
18.00 Время.
18.20 Мультфильм.
18.30 Кинозвезда. Анук Эме.
19.05 Кинокомедия "Жандарм в Нью-Йорке" /Франция -- Италия/.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.45 Телесериал по роману М.Дрюона "Сильные мира сего". 1 серия /Франция/.
23.05 "Майские звезды". Международный фестиваль.
0.35 Новости.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.20 Звезды говорят.
8.30 "Песня остается с человеком".
9.15 Пилигрим.
9.45 "Выше радуги". Худ.фильм. 1, 2 серии.
12.10 Репортажи с мест.
12.25 "В шесть часов вечера после войны". Худ.фильм.
14.00 Вести.
14.20 И помнит мир...
14.50 Товарищу Райкину -- актеру и человеку.
16.00 Лучшие игры НБА.
17.00 "Я шагаю по Москве". Худ.фильм.
18.25 Сам себе режиссер.
19.00 Видеотекст.
19.15 ТНК.
19.40 "Барев".
20.40 К 50-летию Победы.
21.30 Юные пророки.
21.45 "Профессионалы".
22.20 Фестиваль духовой музыки.
22.40 50 лет Победы.
22.50 Окна. Новости.
23.00 Обратная связь.
23.15 Музыкальные новости.
23.30 СИТ-3.
23.45 Мир образов.
0.15 Про-видео.
0.45 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

9.00 М/ф.
9.30 Муз.микс.
10.00 Х/ф Человек с бульвара Капуцинов".
18.00 М/ф.
18.15 "Как работает Земля-201".
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 "Эльдорадо" (37 часть).
19.30 "На пороге ночи" (182 часть).
20.00 Уника-ТВ "Время местное".
20.30 Муз.микс.
20.40 ММЦ-интерню "Мир в войне" 7 сер. "Мы наступаем".
21.30 Телегазета ТВ-7.
21.45 Х/ф "Ванильно-клубничное мороженое".

Среда, 3 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Муз.фильм.
9.40 Уроки немецкого.
9.55 Худ.фильм "Фавориты Луны".
11.35 Школьный экран.
12.05 "Свічадо".
12.50 Док.фильм.
13.00 УТН.
13.10 Диабетологическая школа.
13.40 Хозяином на земле.
14.10 "Анфас".
14.40 К 50-летию Победы. "Судьба истребителя".
15.40 Электронная компьютерная газета "Все -- всем".
17.00 УТН.
17.10 Док.фильм "Солдатские вдовы".
17.30 Образовательный канал.
18.15 К 50-летию Победы.
18.30 Концерт ансамбля "Ватрувчанка".
19.00 "Одесса -- город-герой".
19.45 Приватизация: опыт, проблемы.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Парламентский канал.
20.45 Ансамбль старинной музыки.
21.05 "Подорожник".
21.35 Телерадиореклама.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.45 Телерадиореклама.
22.50 "Укрлотто".
23.00 Ай Пи Киев.
23.05 Концерт мастеров искусств Украины в московском концертном зале "РОССИЯ", посвященный 50-летию Победы.

1 КАНАЛ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.20 "Аляска Кид". 7 серия "Король рулетки".
10.10 В мире животных.
10.45 Стадион.
11.05 "Природа мира". Фильм 11 "Окаванго. Жемчужина Калахари".
11.55 Непобедимые.
12.00 Новости.
17.00 Шпаргалка.
17.05 "Элен и ребята".
17.30 Тин-тоник.
17.55 Непобедимые.
18.00 Время.
18.15 Угадай мелодию. Телеигра.
18.40 В эти дни 50 лет назад.
18.55 Час пик.
19.15 "Аляска Кид". 7 серия "Король рулетки".
20.05 Песня-95.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
20.55 Непобедимые.
21.00 Время.
21.40 Непобедимые.
21.45 "Сильные мира сего". 2 серия.
23.05 Версии.
23.20 Непобедимые.
23.25 Магик-шоу.
23.55 Новости.

УТ-2, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Ритмика.
8.40 Звезды говорят.
8.45 Требуются...
8.50 Время деловых людей.
9.15 Телегазета.
9.20 Новости Эй-Би-Си.
9.45 Фитнес-аэробика.
10.15 Крестьянский вопрос.
10.35 Ключевой момент.
10.45 "Песня остается с человеком".
11.45 Живем и любим.
12.00 Вести.
12.05 Милицейская хроника.
12.15 Репортажи с мест.
16.35 Вечер, посвященный 90-летию П.Вирского.
17.55 Видеотекст.
18.10 "Кримський промінь".
19.00 Афта хаберлери.
19.20 Мерабаньыз, балалар!
19.40 Дин ве урф адетлеримиз.
20.00 Ана Юрт.
20.35 Художественная программа.
22.15 "Хиала" предлагает.
22.25 "Ностальгия". Часть 1.
23.50 Телефильм "Чернобыль. Тризна".

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 "Эльдорадо" (38 часть).
19.30 "На пороге ночи" (183 часть).
20.00 Рынок недвижимости Крыма.
20.15 Под углом 23 с половиной.
20.45 Телегазета ТВ-7.
21.00 Муз.микс.
21.15 Заметки из Иерусалима.
21.40 Х/ф "Мгновенная опасность".ъ23.00 ММЦ-интерньюз "Большой кремлевский дворец".

Четверг, 4 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Док.фильм "Маршал Рокоссовский".
10.40 В.-А. Моцарт. Симфония № 41 "Юпитер".
11.20 Мультфильм.
11.35 Школьный экран.
12.05 "Деликатес-шоу".
12.50 Док.фильм "О друзьях-товарищах".
13.00 УТН.
13.10 Кинопроба.
14.10 Дыхание Арктики.
14.45 Группа "Ярмарка".
15.40 Электронная компьютерная газета "Все -- всем".
17.00 УТН.
17.10 Звезды мирового музыкального искусства.
18.00 К 50-ЛЕТИЮ ПОБЕДЫ В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ. ТЕЛЕМАРАФОН "ПАМЯТЬ".

1 КАНАЛ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.20 "Аляска Кид". 8 серия "Наемные убийцы".
10.15 Клуб путешественников.
11.00 "Природа мира". Фильм 12.
11.55 Непобедимые.
12.00 Новости.
17.00 Очень короткие новости.
17.05 "Элен и ребята".
17.30 ... До 16 и старше.
17.55 Непобедимые.
18.00 Время.
18.20 Лотто "Миллион".
18.50 Непобедимые.
18.55 Час пик.
19.15 "Аляска Кид". 8 серия "Наемные убийцы".
20.05 Чтобы помнили... А.Глазырин.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
20.55 Непобедимые.
21.00 Время.
21.40 Москва -- Кремль.
22.00 Непобедимые.
22.05 "Сильные мира сего". 3 серия.
23.30 Непобедимые.
23.35 Версии.
23.50 Хадж. Паломничество в Мекку.
0.20 В мире джаза.
0.45 Новости.

УТ-2, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Ритмика.
8.40 Звезды говорят.
8.45 Требуются...
8.50 Время деловых людей.
9.15 Телегазета.
9.20 Новости Эй-Би-Си.
9.45 Формула 730.
10.15 Крестьянский вопрос.
10.35 Музыкальный экспромт.
10.45 "Санта-Барбара".
11.35 Чрезвычайный канал.
11.45 Торговый дом.
12.00 Вести.
12.05 Милицейская хроника.
12.15 Репортажи с мест.
18.00 ТНК.
18.20 Программа греческой редакции.
18.50 Крым-криминал-канал.
19.10 "Музыкальная гостиная".
19.40 "Стиль жизни".
20.10 Концерт.
20.35 "Санта-Барбара".
21.30 Видеотекст.
21.45 Худ.фильм "Трое в лодке, не считая собаки" (1 серия).
23.30 Футбол. "Таврия" -- "Нива".
00.15 "Гарт".

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 "Эльдорадо" (39 часть).
19.30 "Соломея" (27 серия).
20.15 Муз.микс.
20.25 "Намедни".
21.10 ММЦ-интерньюз "Шестакович смеется".
21.30 "На пороге ночи" (184 часть).
22.00 Телегазета ТВ-7.
22.15 Х/ф "Папи сражается".

Пятница, 5 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Док.фильм "Замолчаный генерал".
9.40 Худ.фильм "Настя".
11.05 Поет Б.Штоколов.
11.35 "Улыбка".
12.35 Видеофильм "Первые дни Латвийской Республики /3-15 мая 1990 г./"
13.00 УТН.
13.10 "Выбрыки".
13.55 "Камень из Божьей працы".
15.40 Электронная компьютерная газета "Все -- всем".
17.00 УТН.
17.10 Провинциальный городок.
17.40 Автомеридиан.
17.55 Коцерт ансамбля "Летопись".
18.15 К чемпионату Европы по вольной борьбе.
18.30 "Террам видео".
19.00 "Севастополь -- город-герой".
19.45 Приватизация: опыт, проблемы.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Деловые ведомости.
20.45 Песни военных лет.
21.10 "Мы вместе были в бою".
21.40 Теперадиореклама.
21.45 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.45 Телерадиореклама.
22.50 Худ.фильм "Обратной дороги нет". 1 серия.
23.55 Ай Пи Киев.
0.00 Спорткурьер.
0.10 Арт-майдан.
1.20 УТН.

1 КАНАЛ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.20 "Аляска Кид". 9 серия "Поединок века".
10.15 Вокальный ансамбль "Реликт".
10.35 Наши на американском льду. И.Роднина. Часть 1.
11.00 "Природа мира". Фильм 13.
11.55 Непобедимые.
12.00 Новости.
17.00 Шпаргалка.
17.05 Рок-урок.
17.55 Непобедимые.
18.00 Время.
18.20 Человек и закон.
18.45 Непобедимые.
18.50 Бомонд.
19.10 "Аляска Кид". 9 серия "Поединок века".
20.00 Поле чудес.
20.45 Спокойной ночи, малыши..
20.55 Непобедимые.
21.00 Время.
21.40 Непобедимые.
21.45 "Сильные мира сего". 4 серия.
23.10 Версии.
23.25 Непобедимые.
23.30 Взгляд.
0.10 Музобоз.
0.50 Человек недели.
1.10 Новости.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Ритмика.
8.40 Звезды говорят.
8.45 Требуются...
8.50 Время деловых людей.
9.15 Телегазета.
9.20 Новости Эй-Би-Си.
9.45 Фитнес-аэробика.
10.15 Видеотекст.
10.35 Ключевой момент.
10.45 "Санта-Барбара".
11.35 Музыкальный экспромт.
11.45 Торговый дом.
12.00 Вести.
12.05 Милицейская хроника.
12.15 Репортажи с мест.
17.30 Видеотекст.
17.50 "Хоффнунг".
18.25 "Пульс".
18.55 "Аллес гуте".
19.05 Парламентский час.
19.55 "Память сердца".
20.25 "Пресс-релиз".
20.35 "Санта-Барбара".
21.30 "Тет-а-тет".
11.00 "Игра стоит свеч".
22.40 "Лотос".
23.00 Окна. Новости.
23.10 От Анастасии.
23.30 СИТ-3.
23.45 Еженедельно.
0.05 Футбол как футбол.
1.05 СИТ-3.
1.20 Про-видео.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 "Эльдорадо" (40 часть).
19.30 "Соломея" (28 серия).
20.15 Рынок недвижимости Крыма.
20.30 Под углом 23 с половиной.
21.00 Муз.микс.
21.15 Телегазета ТВ-7.
21.30 "На пороге ночи" (185 часть).
22.00 Х/ф "Рисовальщик".

Суббота, 6 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Док.фильм "Подвиг".
9.20 Худ.фильм "Обратной дороги нет". 1 серия.
10.30 Телеобозрение "Украина сегодня".
11.20 "Родная речь".
11.35 Телетехнотека.
11.45 Доброго вам здоровья.
12.20 "Волшебный луч". Марчелло Мастроянни.
13.00 УТН.
13.10 Предвечерье.
14.10 Обозрение "Жиллетт".
14.40 Благая весть с Риком Реннером.
17.00 УТН.
17.10 Живое слово.
17.40 Инструментальная музыка.
17.50 Бирмингем ждет...
18.00 Мистер "Икс".
18.30 Наш круг.
19.00 "Киев -- город-герой".
19.45 Приватизация: опыт, проблемы.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Хроника МВД.
20.30 "Останки".
21.05 Окно в Америку.
21.35 Телерадиореклама.
21.40 Спокойной ночи, дети!
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.45 Телерадиореклама.
22.50 "Обратной дороги нет". 2 серия.
0.00 Ай Пи Киев.
0.05 Муз.фильм.
0.45 "Маски-шоу".
1.20 УТН.

1 КАНАЛ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.20 Играет инструментальный ансамбль.
9.50 Седьмое небо.
10.40 И.Роднина. Часть 2.
11.05 "Природа мира". Фильм 14.
11.55 Непобедимые.
12.00 Новости.
17.00 "Шпаргалка".
17.05 "Элен и ребята".
17.30 ТВ-доверие.
17.55 Непобедимые.
18.00 Время.
18.20 Угадай мелодию. Телеигра.
18.45 Живое дерево ремесел.
18.50 Непобедимые.
18.55 Футбол. Отборочный матч чемпионата Европы. Сборная России -- сборная Фарерских островов.
20.55 Непобедимые.
21.00 Время.
21.40 Непобедимые.
21.45 "Выстрел в воздух". Мелодрама /Аргентина/.
23.30 Версии.
23.45 Непобедимые.
23.50 Концерт, посвященный Дню радио.
1.05 Новости.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Ритмика.
8.40 Звезды говорят.
8.45 Требуются...
8.50 Время деловых людей.
9.15 Телегазета.
9.20 Клуб "Шико". Худ.фильм.
11.50 Видеотекст.
12.05 Милицейская хроника.
12.15 Репортажи с мест.
13.00 Торжественное заседание и праздничный концерт в честь 50-летия Победы.
17.00 Планета Культура.
17.30 Фильм-концерт.
17.50 Телефильм "Из мрака тысячелетий".
18.40 Телегазета.
18.50 Встреча с прессой.
19.55 Видеопрограмма.
20.20 Клуб "Шико".
21.10 "Возможно, они сошли с ума".
21.45 "Репортер".
22.05 Муз.программа.
22.55 Программа "М".
23.10 САМ себе путешественник.
23.30 СИТ-3.
23.45 Поющая семья.
0.45 СИТ-3.
1.00 Про-видео.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.15 Обзор спортивных событий "Жиллет".
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 Х/ф из рубрики "Бестселлер".
21.30 Телесериал "Детективы на полставки" (1 серия).
22.30 Телегазета ТВ-7.
22.45 Тропическая жара" (33 часть).
23.35 Уника-ТВ "Развлечения сегодня".

Воскресенье, 7 мая

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Ритмическая гимнастика.
9.30 В воскресенье утром.
10.30 "Обратной дороги нет". 2 серия.
11.40 Служу народу Украины!
12.25 "Конан". 18 серия.
12.50 Наш общий дом -- Европа.
13.10 Диабетологическая школа.
13.40 "Эники-беники".
14.10 "На войне как на войне".
14.40 К Дню матери.
15.00 Мультфильм.
15.15 Все о кино.
16.00 УТН.
16.10 Село и люди.
16.55 Канал "Д".
17.25 Худ.фильм "Жила-была девочка".
18.35 Украинские песни.
18.45 "Свічадо".
19.30 "Параграф" /ММЦ/.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.25 "Желаем счастья".
21.40 Спокойной ночи, дети!
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.15 "Послесловие".
23.15 Ай Пи Киев.
23.20 "Обратной дороги нет". 3 серия.
0.30 Спорткурьер.
0.40 УТН.

1 КАНАЛ

6.00 Телеутро.
8.30 Олимпийское утро.
9.00 Новости.
9.20 С утра пораньше.
9.50 "Бюро находок". Мультсериал. 3, 4 серии.
10.00 Непобедимые.
10.10 Пока все дома.
10.40 Утренняя звезда.
11.25 Служу России.
11.55 Непобедимые.
12.00 Всемирная география. Тележурнал "Исследователь".
12.55 Торжество памяти. Г.Жуков.
13.20 Играй, гармонь!
14.00 Под знаком "Пи".
14.40 Непобедимые.
14.45 Спорт в обед.
15.00 Новости.
15.20 Звезды в Кремле. Концерт-встреча в честь 50-летия Победы.
16.10 Клуб путешественников.
16.55 Непобедимые.
17.00 Окно в Европу.
17.30 Мультсериал.
17.55 Непобедимые.
18.00 Время.
18.20 Театр плюс ТВ.
19.00 Один на один.
19.25 Непобедимые.
19.30 "Эх, путь-дорожка фронтовая..."
19.35 "Иди и смотри". Худ.фильм. 1, 2 серии.
21.55 Непобедимые.
22.00 Воскресенье.
22.45 Фестиваль солдатской песни.
23.45 Непобедимые.
23.50 До и после...

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.20 Звезды говорят.
8.30 Золотой ключик.
8.45 Большой хоккей.
9.20 Завтрак для чемпионов.
9.50 Телегазета.
10.00 Фитнес-аэробика.
10.30 Видеотекст.
10.45 К 155-летию со дня рождения П.Чайковского.
11.05 Русское лото.
11.50 "Был месяц май". Г.Пожелян.
12.05 В честь пятидесятилетия мира в Европе. Трансляция из Лондона.
12.55 Говорит Москва.
13.15 Мастер В.Цигаль.
14.00 Вести.
14.20 "Судьба человека". Худ.фильм.
16.05 "Кладезь". Худ.фильм "Белорусский вокзал". Мультфильм. Концерт.
18.50 Ученые об актуальном.
19.05 "Гиннесс-шоу".
19.35 Реклама.
20.00 "Джокер".
22.35 "Все для смеха".
23.15 Короткие встречи. Никита Богословский.
23.30 СИТ-3.
23.45 Звезды мирового кикбоксинга.
0.15 Международное туристическое обозрение.
0.35 СИТ-3.
0.50 Про-видео.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

9.00 Х/ф "Андрэ".
10.35 Биржа труда.
10.45 Помоги себе сам.
11.15 Боевые искусства мира.
18.00 М/ф.
18.30 М/ф.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета ТВ-7.
19.00 Х/ф "Дядя Бак".
20.40 ММЦ-интерньюз "Полярное притяжение".
21.00 Муз.микс.

Засновники: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кримська організація Спілки письменників України, трудовий колектив редакції.

Головний редактор Володимир МИТКАЛИК.

Редакційна колегія: Григорій РУДНИЦЬКИЙ (заступник головного редактора); Василь БОГУЦЬКИЙ (відповідальний секретар), редактори відділів — Данило КОНОНЕНКО, Тамара СОЛОВЕЙ.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція застерігає собі право скорочувати статті і виправляти мову.

Газета зареєстрована Державним комітетом України по пресі. Реєстраційне свідоцтво КВ № 803. Індекс 30553.

Телефони редакції: головний редактор 29-86-59; відповідальний секретар 24-61-26; відділи 29-85-59. Факс 29-86-59.

Адреса редакції: м. Сімферополь, вул. Київська, 76, 4-й поверх, кімн. 410.

Листи просимо надсилати за адресою: 333034, м. Сімферополь-34, пошт. скринька № 972.

Наш розрахунковий рахунок № 609217 у Сімферопольському філіалі Укрбанку «Відродження», МФО 324861.